

Na osnovu člana 32. stav 1. tačka 6. Zakona o lokalnoj samoupravi ("Sl.glasnik RS". Br. 129/07), člana 41. stav 1. tačka 7. člana 15. stav 1. tačka 10. Statuta grada Novog Pazara („Sl.list opštine Novi Pazar, br. 14/08 i „Sl.list grada Novog Pazara”. Broj 7/09) i člana 101.stav1,člana113. Poslovnika Skupštine grada Novog Pazara („Sl. List grada Novog Pazara”, br.16/08, 17/08, 2/09 i 11/09), Skupština grada Novog Pazara, na sednici održanoj 09.03.2012.donela je

O D L U K U
O USVAJANJU AKCIONOG PLANA ODRŽIVOG RAZVOJA GRADA NOVOG
PAZARA 2012-2016

I

Usvaja se Akcioni plan održivog razvoja grada Novog Pazara 2012-2016.

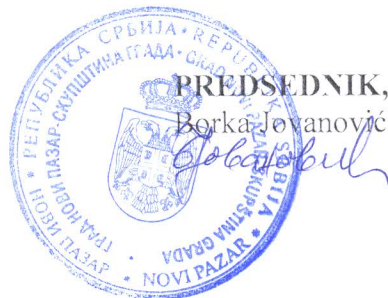
II

Ovu Odluku i tekst akcionog plana održivog razvoja grada Novog Pazara 2012-2016.godinu objaviti u „Službenom listu grada Novog Pazara”.

Broj:30-1/12

U Novom Pazaru, 09.03.2012.godine

SKUPŠTINA GRADA NOVOG PAZARA

Grad:	Grad Novi Pazar
Adresa, telefon, fax, e-mail:	Stevana Nemanje 2, 36300 Novi Pazar Telefon: 020/313-644 Fax: 020/314-224 e-mail: kabinet@novipazar.org.rs www.novipazar.rs
Naziv strateškog dokumenta:	Strateški plan održivog razvoja grada Novog Pazara za period od 2008. do 2016. godine
Naziv dokumenta:	Akcionni plan grada Novog Pazara za period od 2012. do 2016. godine
Verzija:	4.0
Datum:	januar 2012. godina
Strateški tim:	dr Meho Mahmutović, gradonačelnik Novog Pazara Faruk Suljević, pomoćnik gradonačelnika Elvir Hamidović, pomoćnik gradonačelnika Nihad Hasanović, pomoćnik gradonačelnika Samir Kačapor, direktor Regionalne agencije za razvoj Sandžaka (SEDA)
Koordinator za izradu Akcionog plana:	Amela Eminović, Gradska uprava Novi Pazar
Koordinacioni tim:	Mirsad Jusufović, Pemba Džanković, Nihad Biševac, Seadetin Mujezinović, Šefkija Halilović, Malića Plojović, Amela Mehović, Selma Ikić, Milena Ilić, Seljahudin Muratović
Tehnička podrška MSP IPA 2007:	Milan Marjanović, Slavka Zupan
Ovaj dokument napravljen je uz finansijsku pomoć Evropske unije. Sadržaj istog isključiva je odgovornost Grada Novog Pazara i ne predstavlja stavove Evropske unije.	

SADRŽAJ

UVOD.....	2
I. OPŠTI PODACI O GRADU NOVOM PAZARU	3
II. PREGLED POSTOJEĆE STRATEGIJE.....	5
III. IZVEŠTAJ O IMPLEMENTACIJI STRATEGIJE OD 2008. DO 2011. GODINE	112
IV. AKCIONI PLAN OD 2012. GODINE DO 2016. GODINE	12
4.1. PREDUSLOVI I PRETPOSTAVKE	12
4.2. PROGRAMI I PROJEKTI	13
V. FINANSIJSKI I IMPLEMENTACIONI OKVIR	30
5.1. FINANSIJSKI OKVIR	30
5.2. USKLAĐENOST SA PROSTORNIM PLANOM	32
5.3. IMPLEMENTACIONI OKVIR.....	33
5.4. MONITORING I EVALUACIJA	35
VI. PREPORUKE	36
VII. PRILOZI.....	37
PRILOG 1: SKRAĆENICE	37
PRILOG 2: LITERATURA.....	38
PRILOG 3: PROCES IZRADE AKCIONOG PLANA	39
PRILOG 4: UKLJUČIVANJE JAVNOSTI I MEDIJA	40

Sadržaj tabela

Tabela 1: Opšti podaci	3
Tabela 2: Indikatori za monitoring implementacije SLOR-a.....	8
Tabela 3: Broj realizovanih projekata u periodu od 2008. do 2010. godine	11
Tabela 4: Metodologija za prioritizaciju projekata u Akcionom planu	13
Tabela 5: Vrednost projekata po prioritetima, oblasti i tipu	14
Tabela 6: Programi i projekti od 2012. do 2016. godine, Prioritet 1: Razvoj ljudskih resursa i tržišta rada	15
Tabela 7: Programi i projekti od 2012. do 2016. godine, Prioritet 2: Unapređenje stimulativnog ambijenta za razvoj.....	17
Tabela 8: Programi i projekti od 2012. do 2016. godine, Prioritet 3. Razvoj privrede.....	21
Tabela 9: Programi i projekti od 2012. do 2016. godine, Prioritet 4: Ruralni razvoj i turizam	21
Tabela 10: PROGRAM I – Unapređenje uslova obrazovanja u predškolskim ustanovama	23
Tabela 11: PROGRAM II - Rekonstrukcija i izgradnja osnovnih škola na teritoriji grada Novog Pazara	23
Tabela 12: PROGRAM III - Rekonstrukcija srednjih škola na teritoriji grada Novog Pazara	24
Tabela 13: Opis strateških projekata grada Novog Pazara od 2012. do 2016. godine.....	25
Tabela 14: Izvori finansiranja Akcionog plana po prioritetnim oblastima	30
Tabela 15: Projekti po tipu	31
Tabela 16: Projekcija projekata iz Akcionog plana po godinama od 2012. do 2016. godine po prioritetnim oblastima.....	31

Sadržaj grafikona

Grafikon 1: Pregled postojeće strategije – strateški ciljevi.....	6
Grafikon 2: Pregled postojeće strategije – mere	7
Grafikon 3: Prikaz hijerarhije strateškog dokumenta, akcionog plana i programa i projekata	12
Grafikon 4: Organizaciona struktura za implementaciju	34
Grafikon 5: Struktura projektnog tima.....	34

UVOD

Novi Pazar je grad najmlađi u Srbiji, grad sa mnogo dece i mladih. Grad ima 2 univerziteta što daje veliki potencijal za budući ekonomski razvoj grada, kvalifikovanu radnu snagu sa dugogodišnjim iskustvom u privredi, dugu privrednu tradiciju (tekstil, prerada drveta, prerada kože i obuće, prerada metala, proizvodnja i prerada hrane i drugo) i što je najvažnije, volju lokalne samouprave da grad Novi Pazar bude poželjna destinacija za život i rad. Gradska vlast očekuje da će prosperitetu Novog Pazara doprineti osposobljavanje vojnog aerodroma, u Lađevcima kod Kraljeva, za civilni saobraćaj, kao i izgradnja autoputa preko Pešteri.

Uspeh zajednice danas ne zavisi samo od njenih potencijala, već i od njene sposobnosti prepoznavanja i adaptiranja na potrebe građana i preduzeća i prilika u dinamičnoj okolini. Strateški planiran održiv lokalni razvoj sve više koriste zajednice za jačanje lokalne ekonomije i poboljšanje investicione klime. Razumevanje principa i prakse strateškog planiranja omogućava zajednicama da poboljšaju kvalitet života i bore se protiv siromaštva, a sve u skladu sa zaštitom životne sredine.

Vodeći se ovim ciljevima, Skupština opštine Novi Pazar je decembra 2007. godine usvojila dokument „Strateški plan održivog razvoja opštine Novi Pazar za period od 2008. do 2012. godine“. Dokument je nastao kao rezultat zajedničkog rada predstavnika lokalne samouprave, privrede i nevladinog sektora u stvaranju boljih uslova za život svih građana Novog Pazara. Nakon izvršene analize realizacije strategije utvrđeno je da je procenat njene realizacije relativno mali, stoga je nastavljeno njeno dalje implementiranje, kako bi svi ciljevi strategije bili postignuti. Iz tog razloga je važenje strategije produženo do 2013. godine, a predlaže se produžetak do 2016. godine. Za isti period je pripremljen i ovaj akcioni plan.

Akcioni plan je idejno zamišljen i kreiran kao instrument za sprovođenje strategije. Obuhvata najvažnije projekte grada, regiona, ali i države na teritoriji grada Novog Pazara koji se mogu realno ostvariti ili bar započeti u narednih pet godina. Kao relevantni činioci u izradi ovog dokumenta razmotrene su i finansijske mogućnosti grada, dostupna donatorska sredstva i interesi građana koje treba da zastupamo.

Izrada Akcionog plana je trajala od januara do decembra 2011. godine. Plan je rađen po metodologiji SLOR¹ koju preporučuje SKGO², a uz pomoć Evropske unije, *Programa podrške opštinama MSP IPA 2007* i njihovih eksperata. U proces izrade bili su uključeni predstavnici lokalne samouprave - kao članovi koordinacionog tima, ali i predstavnici Nacionalne službe za zapošljavanje, Regionalne razvojne agencija Sandžaka (SEDA), javnih preduzeća, i drugih ustanova.

U cilju poboljšanja uslova života svih građana, kao i ostvarenja postavljenih strateških ciljeva i želje za napretkom, Gradska uprava teži uspešnoj saradnji sa drugim lokalnim organizacijama u cilju unapređenja putne i komunalne infrastrukture u gradu i selu, razvoja i unapređenja preduzetništva, razvoja MSP sektora i zapošljavanja, promocije grada i privlačenja investitora, razvoja i unapređenja organske proizvodnje, poboljšanja socijalnih usluga i razvoja turizma.

Nacrt Akcionog plana je u februaru mesecu predstavljen/stavljen na uvid javnosti putem Interneta.

Značajnu podršku u izradi Akcionog plana pružio je Program podrške opštinama *MSP IPA 2007*, koji finansira Evropska unija.

Ovom prilikom zahvaljujemo se svima koji su idejama i ličnim angažovanjem podržali izradu dokumenta.

¹ Strategije lokalnog održivog razvoja

² Stalna konferencija gradova i opština

I. OPŠTI PODACI O GRADU NOVOM PAZARU

Novi Pazar se nalazi u jugozapadnom delu Srbije, na raskršću puteva za Crnu Goru, Bosnu i Hercegovinu i Kosova i Metohije. Grad se prostire na površini od 739km², podeljen je na 99 naselja, od kojih je jedno gradskog tipa. Udaljen je od Beograda 265km. Najbliža železnica je u Raški, 18km od Novog Pazara, dok se najbliži auto-put nalazi u Kragujevcu, na udaljenosti od 150km. Od strateškog značaja je planirana izgradnja auto-puta preko Pešteri koji će od Novog Pazara biti udaljen samo 25km.

Grad Novi Pazar se svrstava u planinsko-poljoprivredni rejon. Gotovo polovina teritorije, površina od 36.261ha, nalazi se pod poljoprivrednim zemljištem.

Prema podacima zvaničnih popisa stanovništva, evidentan je porast broja stanovnika, što se može tumačiti intenzivnim demografskim rastom Novog Pazara kao gradskog centra. Prvi podaci popisa iz oktobra 2011. godine ukazuju da se broj stanovnika grada, u odnosu na popis iz 2002. godine, povećao za 7% (Tabela 1.).

Tabela 1.: Opšti podaci

	Grad Novi Pazar	Raški okrug	Republika Srbija
Površina (km ²)	739	3.914	88.407
Obradive površine (%)	11,44%	11,21%	37,27%
Poljoprivredna površina (ha)	36.261	191.216	5.091.507
- oranice	8.456	43.895	3.294.922
- voćnjaci	1.566	12.676	239.846
- livade	11.997	58.170	623.838
- pašnjaci	14.242	76.451	835.701
Šumska površina (ha)	34.637	180.922	1.978.112
Broj naselja	99	359	6.158
Broj stanovnika (2002.)	85.996	291.230	7.498.001
- Broj stanovnika (2011, prvi rezultati)	92.766	300.102	7.120.666
- Promena stanovnika 2011./2002.	+7%	+3%	-5%
Broj stanovnika do 15 godine (2002.)	21.219	56.572	1.176.770
Broj stanovnika 15-65 godine (2002.)	56.410	191.991	5.032.805
Broj stanovnika iznad 65 godine (2002.)	7.420	40.030	1.240.505
Broj domaćinstava (2002.)	20.956	85.072	2.521.190
- Broj domaćinstava (2011., prvi rezultati)	23.584	90.445	2.497.187
Broj zaposlenih (2010.)	17.000	60.000	1.796.000
% zaposlenih u poljoprivredi	0,5	1,7	2,5
% zaposlenih u industriji	20,4	22,2	25,2
% zaposlenih u uslužnom sektoru	42,5	41,4	47,9
% privatnih preduzetnika	36,6	34,8	24,6
Broj nezaposlenih (2010.)	20.475	48.985	729.520
% nezaposlenih	54,96 %	44,95 %	28,89 %
Prosečne zarade bez poreza i doprinosa po zaposlenom u RSD (2010.)	25.577	27.240	34.142

Izvor: Opštine i regioni u Republici Srbiji 2011., tabele: 1-1. Opšti podaci, 2010.

3-2. Osnovni kontigenti stanovništva, (popis 2002.)

4-1.,4-4.,4-5., Zaposleni, nezaposleni, zarade 2010.

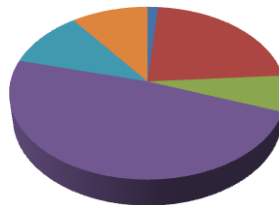
9-1. Korišćena poljoprivredna površina, 2010.

10-1. Šumske površine, 2010.

Privredna struktura kreće se u pravcu dominantne uloge industrije (tekstila, kože i obuće, drvne industrije) i jako opadanje učešća poljoprivrede uz pojačano učešće tercijarnih delatnosti i usluga i to u privatnom sektoru. Uvođenjem tržišnih principa privređivanja i prestrukturiranja, razvoj privatnog sektora dobija sve više na značaju, tako da privatni kapital ulazi polako u sve privredne delatnosti.

Struktura preduzeća po sektorima delatnosti, 2010.

- Poljoprivreda 1.41%
- Prerađivačka industrija 22.47%
- Građevinarstvo 6.71%
- Trgovina na veliko i malo 48.47%
- Saobraćaj i veze 10.71%
- Ostalo 10.23%

U Novom Pazaru deluje 850 preduzeća, koja su najvećim delom malog i srednjeg karaktera. Najveće procentualno učešće imaju trgovine na veliko i malo - 48.47%. U okviru prerađivačke industrije koja u ukupnom broju preduzeća učestvuje sa 22,47%, najviše je zastupljena tekstilna proizvodnja sa 10,12%, a zatim proizvodnja i prerada predmeta od kože sa 2,71%. Saobraćaj i veze zauzimaju - 10,71%, zatim slede građevinarstvo - 6.71% i poljoprivreda sa 1,41% učešća u ukupnom broju preduzeća prema delatnostima.

Prema podacima Republičkog zavoda za statistiku za 2010. godinu, u Novom Pazaru ima oko 17.000 zaposlenih. Najviše je zaposlenih u uslužnom sektoru - 42,5%, zatim u privatnom sektoru - 36,6%, u industriji - 20,4% dok je poljoprivreda u velikom zaostatku sa 0,5% učešća.

Sa druge strane, grad se suočava sa problemom nezaposlenosti. Svetska ekonomska kriza, tranzicioni procesi i privredne reforme su mnogo uticale na pad životnog standarda stanovništva. Privatizacija osam preduzeća je rezultirala drastičnim porastom nezaposlenosti (prema godišnjem izveštaju NSZ stopa nezaposlenosti za 2005. godinu iznosi 41,35%, dok je prema podacima Republičkog zavoda za statistiku (RZS) u 2010. godini stopa nezaposlenosti iznosila 54,96%).

Grad Novi Pazar ima velike potencijale za održivi razvoj. Cilj je unapređenje malih i srednjih preduzeća, korišćenje prirodnog potencijala za razvoj poljoprivrede, a posebno u proizvodnji zdrave hrane, kao i razvoj svih vidova turizma.

Značajna karakteristika grada je multikulturalnost, sredina koju odlikuju spoj islamske i hrišćanske kulture. Među najznačajnijim spomenicima se izdvajaju: dobro očuvani i rekonstruisani ostaci srednjovekovnog Rasa, Petrova crkva iz X veka kao najstarija na Balkanu, manastir Đurđevi Stupovi iz XII veka, manastir Sopoćani iz XIII veka, Novopazarska tvrđava sa kulom Motriljom iz XVI veka - poznatija kao Bedem, Altun-Alem džamija iz XVI veka, Amir-agin han iz XVII veka, Arap džamija iz XVI veka, Hamam Isa beg iz XV veka i mnogi drugi spomenici obe kulture.

Osnivač Novog Pazara je Isa-beg Ishaković koji je sredinom XV veka podigao grad u neposrednoj blizini srednjovekovnog utvrđenja Trgovište, poznatog pod imenom Ras.

II. PREGLED POSTOJEĆE STRATEGIJE

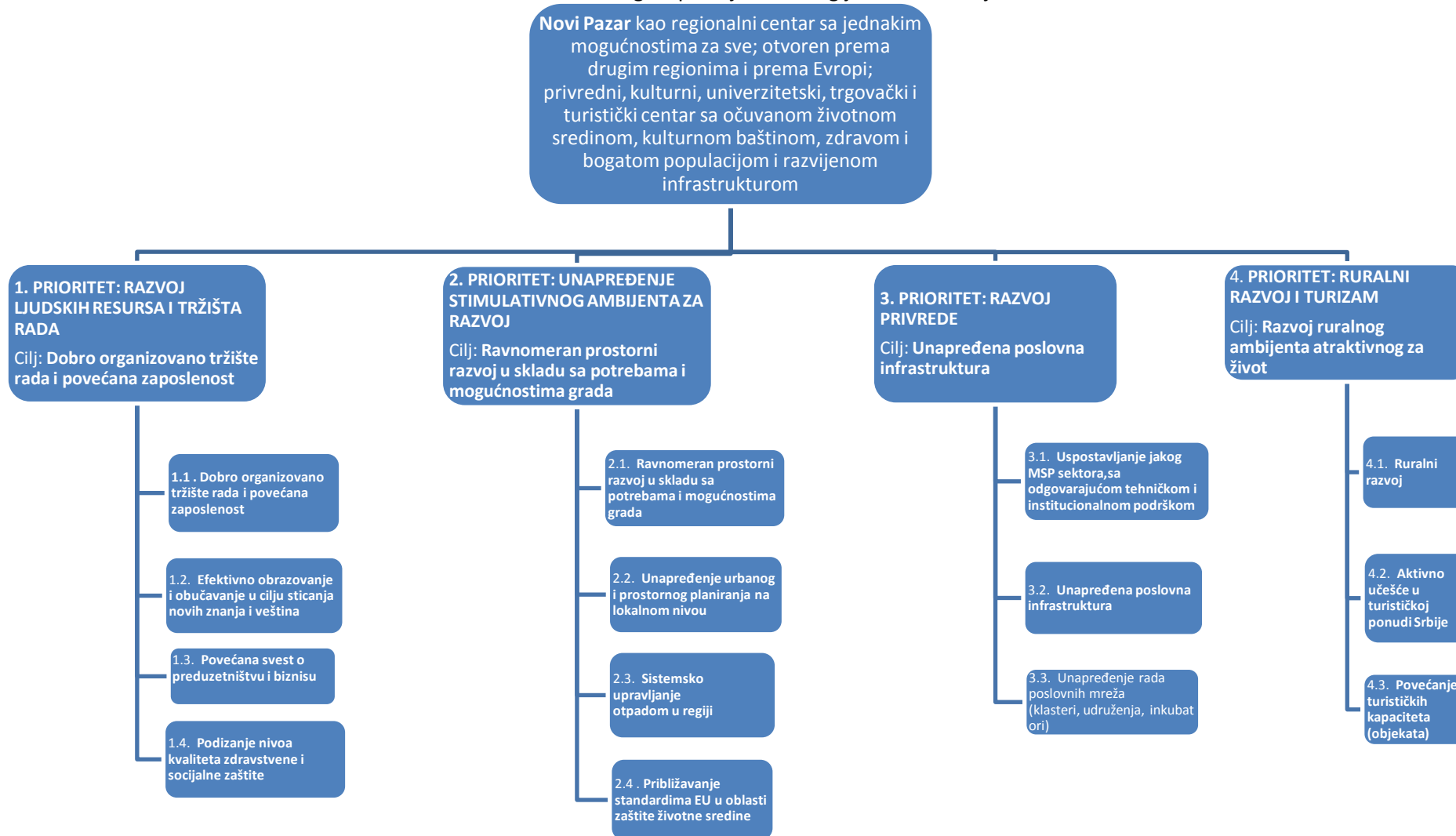
Potreba za strategijom i planiranjem proizašla je iz sve veće decentralizacije funkcija Vlade, kao i potrebe da se ojača lokalna demokratija, potpomogne veća transparentnost, odgovornost, efikasnost i fiskalna odgovornost lokalne samouprave. Planiranje i implementacija lokalnih strategija razvoja je vrlo delotvoran način stvaranja jedinstvene perspektive razvoja u njihovom području. To lokalnoj zajednici omogućava da se orijentiše na prioritete u sve složenijim i raznovrsnijim zahtevima i da raspodelu sredstava i institucionalne sisteme usmeri na novu grupu ciljeva razvoja.

Grad Novi Pazar je u svojoj strategiji „Strateški plan održivog razvoja grada Novog Pazara za period od 2008. Do 2013. godine“ definisao viziju, ciljeve, priortete i mere. Pošto ciljevi još nisu postignuti i pravci razvoja se ne menjaju, predloženo je produženje važenja Strategije do 2016. godine.

Vizija Novog Pazara: „Novi Pazar kao regionalni centar sa jednakim mogućnostima za sve; otvoren prema drugim regionima i prema Evropi; privredni, kulturni, univerzitetski, trgovački i turistički centar sa očuvanom životnom sredinom, kulturnom baštinom, zdravom i bogatom populacijom i razvijenom infrastrukturom.“

Za ostvarenje vizije grada su definisana četiri strateška prioriteta: Razvoj ljudskih resursa i tržišta rada, Unapređenje stimulativnog ambijenta za razvoj, Razvoj privrede, Ruralni razvoj i turizam. U svakom od ova četiri prioriteta su definisani **strateški ciljevi (Grafikon 1.)** i **mere (Grafikon 2.)**.

Grafikon 1.: Pregled postojeće strategije - strateški ciljevi

Grafikon 2.: Pregled postojeće strategije - mere

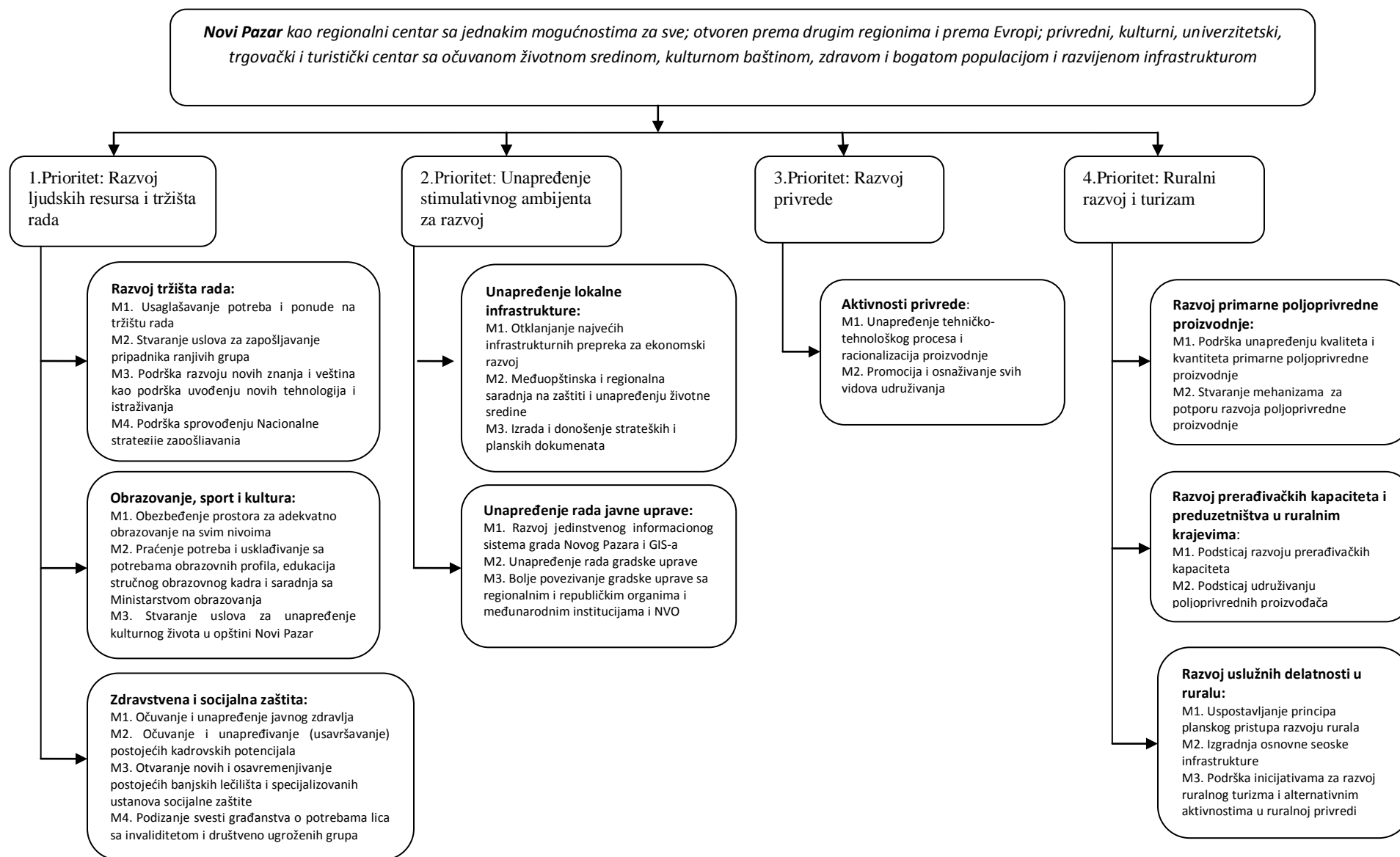

Tabela 2.: Indikatori za monitoring implementacije SLOR-a

Indikator (opis)	Izvor	Početna godina		2016.
		Godina	Vrednost	Ciljna vrednost
Prioritet 1: RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA I TRŽIŠTA RADA				
Strateški cilj: Dobro organizovano tržište rada i povećana zaposlenost				
Broj zaposlenih	Republički zavod za statistiku	2010.	17.000	↗
Specifični cilj 1.1.: Dobro organizovano tržište rada i povećana zaposlenost				
Stopa nezaposlenosti	Nacionalna služba za zapošljavanje	2010.	54,96%	↘
Broj nezaposlenih	Nacionalna služba za zapošljavanje	2010.	20.475	↘
Specifični cilj 1.2.: Efektivno obrazovanje i obučavanje u cilju sticanja novih znanja i veština				
Obrazovna struktura stanovništva 1. Broj učenika sa osnovnim obrazovanjem 2. Broj učenika sa srednjim obrazovanjem 3. Broj učenika sa visokim obrazovanjem	Republički zavod za statistiku	2009./2010.	OŠ 11.767 SŠ 4.841 VO 4.660	↗
Specifični cilj 1.3.: Povećana svest o preduzetništvu i biznisu				
Specifični cilj 1.4.: Podizanje nivoa kvaliteta zdravstvene i socijalne zaštite				
Broj lekara u okviru mreže zdravstvenih ustanova Republike Srbije	Dom zdravlja	2010.	209	↗
Broj korisnika socijalne zaštite (maloletna i punoletna lica)	Republički zavod za statistiku	2010.	11.395	↘
Procenat korisnika socijalne zaštite u ukupnom broju stanovnika	Republički zavod za statistiku	2010.	11,64 %	↘
Broj kreveta na hiljadu stanovnika u Novom Pazaru	Republički zavod za statistiku	2009/2010.	3,3	↗
PRIORITET 2: UNAPREĐENJE STIMULATIVNOG AMBIJENTA ZA RAZVOJ				
Strateški cilj: Ravnomeran prostorni razvoj u skladu sa potrebama i mogućnostima grada				
Broj stanovnika u opštini	Republički zavod za statistiku	2011.	92.766	↗
Specifični cilj 2.1.: Ravnomeran prostorni razvoj u skladu sa potrebama i mogućnostima grada				
Dužina puteva sa savremenim kolovozom (km)	Republički zavod za statistiku	2010.	199 (od ukupno 765)	↗
Broj asfaltiranih i saniranih gradskih ulica	Gradska uprava Novi Pazar, Odeljenje za lokalni ekonomski razvoj	2010.	90 gradskih ulica asfaltirano, sanirano 33 gradske ulice sa makadamskim kolovozom	↗
Broj nasutih seoskih puteva	Gradska uprava Novi Pazar, Odeljenje za lokalni ekonomski razvoj	2010/2011.	41 seoski put	↗
Specifični cilj 2.2.: Unapređenje urbanog i prostornog planiranja na lokalnom nivou				
Broj izdatih lokacijskih dozvola	Gradska uprava, Odeljenje za urbanizam	2010. 2011.	40 48	↗
Specifični cilj 2.3.: Sistemsko upravljanje otpadom u regiji				
Količina otpada odložena na deponiju (Procenjena količina otpada bez upravljanja u tonama)	Gradska uprava Novi Pazar, Odeljenje za stambeno-komunalne poslove i zaštitu životne sredine	2009.	23.430 t	↘
Količina recikliranog otpada	Gradska uprava Novi Pazar, Odeljenje za stambeno-komunalne poslove i zaštitu životne sredine	2009.	360 t (papir)	↗

Indikator (opis)	Izvor	Početna godina		2016.
		Godina	Vrednost	Ciljna vrednost
Broj stanovnika obuhvaćen organizovanim prikupljanjem otpada	Gradska uprava Novi Pazar, Odeljenje za stambeno-komunalne poslove i zaštitu životne sredine	2009.	72.000	↗
Specifični cilj 2.4.: Približavanje standardima EU u oblasti zaštite životne sredine				
Broj domaćinstava priključenih na kanalizacionu mrežu	Republički zavod za statistiku	2010.	17.000	↗
Procenat domaćinstava priključenih na uređaj za prečišćavanje	Republički zavod za statistiku: Opštine 2010	2009.	0	↗
Procenat domaćinstava priključenih na vodovodnu mrežu	Republički zavod za statistiku: Opštine 2010	2009.	18.000	↗
Kvalitet voda (higijenska ispravnost vode: mikro-biološka ili fizičko-hemijska ispravnost) - % javnih česama i javnog vodovoda koji ne odgovara standardnom <i>Pravilniku o higijenskoj ispravnosti</i>	Gradska uprava Novi Pazar, Odeljenje za stambeno-komunalne poslove i zaštitu životne sredine	2011.	57% (ispitano 60 javnih česama i javnih vodovoda, 34 neodgovara, 26 ispunjava uslove)	↘
PRIORITET 3: RAZVOJ PRIVREDE				
Strateški cilj: Unapređena poslovna infrastruktura				
Ostvarene investicije u osnovna sredstva u hiljadama dinara	Republički zavod za statistiku	2010.	421.266	↗
Broj aktivnih preduzeća	Agencija za privredne registre	2010.	850	↗
Broj aktivnih preduzetnika	Agencija za privredne registre	2010.	2.900	↗
Specifični cilj 3.1.: Uspostavljanje jakog MSP sektora, sa odgovarajućom tehničkom i institucionalnom podrškom				
Broj zaposlenih u sektoru malih i srednjih preduzeća	Strateški plan održivog razvoja opštine Novi Pazar	2008.	Oko 6.000 radnika	↗
Specifični cilj 3.2.: Unapređena poslovna infrastruktura				
Broj infrastrukturno opremljenih lokacija za potencijalne investiture	Gradska uprava Novi Pazar, Odeljenje za lokalni ekonomski razvoj	2011.	Šest lokacija	↗
Specifični cilj 3.3.: Unapređenje rada poslovnih mreža (klasteri, udruženja, inkubatori)				
Broj udruženja i klastera preduzeća	Gradska uprava Novi Pazar, Odeljenje za lokalni ekonomski razvoj, Agencija za privatizaciju	2002.	Sedam Klastera: ASSTEX, Pešter food, udruženje pekara, mesara, taksista, preduzetnika, obučara i dr.	↗
PRIORITET 4: Ruralni razvoj i razvoj turizam				
Strateški cilj: Razvoj ruralnog ambijenta atraktivnog za život				
Korišćena poljoprivredna površina – privredna društva (ha)	Republički zavod za statistiku	2010.	36.261 ha	↗
Broj poljoprivrednog stanovništva	Republički zavod za statistiku : Popis 2002.	2002.	8.272	↗
Broj aktivnog poljoprivrednog stanovništva	Republički zavod za statistiku : Popis 2002.	2002.	4.889	↗
Specifični cilj 4.1.: Ruralni razvoj				
Specifični cilj 4.2.: Aktivno učešće u turističkoj ponudi Srbije				
Učestvovanje na sajmovima	Turistička organizacija Novi Pazar	2010.	Četiri sajma (Beograd, Novi Sad, Sarajevo)	↗
Broj manifestacija koje doprinose razvoju	Turistička organizacija	2011.	Tri	↗

Indikator (opis)	Izvor	Početna godina		2016.
		Godina	Vrednost	Ciljna vrednost
turizma	Novi Pazar		manifestacije (Festival "Stari grad", "Sopoćanska viđenja", "Festival omladinskih horova Srbije")	
Specifični cilj 4.3.: Povećanje turističkih kapaciteta				
Broj turističkih smeštajnih kapaciteta	Opštinska turistička organizacija Novi Pazar	2009.	12 objekata	↗
Broj turista	Republički zavod za statistiku	2010.	14.371	↗
Broj noćenja	Republički zavod za statistiku	2010.	77.826	↗
Broj obučениh vodiča, turističkih pratilaca, animatora	Turistička organizacija Novi Pazar	2011.	1 obučени vodič	↗

III. IZVEŠTAJ O IMPLEMENTACIJI STRATEGIJE OD 2008. DO 2011. GODINE

Rukovodstvo grada Novog Pazara je imenovalo tela koja su zadužena za izradu Strategije:

- Ekonomski savet za potrebe implementacije strateških razvojnih projekata u opštini Novi Pazar,
- Komisija za pripremu Strateškog plana opštine Novi Pazar,
- Radna grupa za razvoj ljudskih resursa i tržišta rada,
- Radna grupa za unapređenje stimulativnog ambijenta za razvoj,
- Radna grupa za razvoj privrede,
- Radna grupa za ruralni razvoj i turizam.

Za period od 2009. do 2010. godine je imenovan tim za praćenje implementacije Strategije i činila ga je Radna grupa (Ekonomski savet) za izradu Akcionog plana Strategije održivog razvoja grada Novog Pazara. Za period od 2010. Do 2011. godine nije formirana grupa. Za period od 2011. do 2012. godine imenovan je tim za izradu Akcionog plana grada Novog Pazara za sprovođenje strategije održivog razvoja (za period od 2011. do 2012. godine).

Tabela 3.: Broj realizovanih projekata u periodu od 2008. do 2010. godine

Prioritet	Planirano		Implementirano u periodu 2008.-2010. godine			
	Ukupan broj projekata ³	Ukupna vrednost u € ⁴	Broj projekata	% planiranog	Ukupna vrednost u €	% planiranog
1: Razvoj ljudskih resursa i tržišta rada	62	8,986,456.73	13	21 %	567,584.18	6,31%
2: Unapređenje stimulativnog ambijenta za razvoj	52	32,460,888.00	14	27 %	8,778,366.66	27,04%
3: Razvoj privrede	11	1,428,500.00	3	27 %	92,000.00	6,44%
4: Razvoj ruralnog područja i razvoj i turizma	19	2,951,640.00	1	5.2 %	3,673.50	1%
UKUPNO(EUR)	144	45,827,484.73	31	21,5%	9441624,34	20,6%

Monitoring sprovođenja projekata je izrađivan u situacijama kada je bilo potrebno prezentovati neke od podataka vezanih za realizaciju projekata. Izveštaji o implementaciji Strategije izrađivani su za potrebe gradskog rukovodstva, a nekada i za potrebe donatora koji su finansirali projekte u Novom Pazaru. Do sada nije bilo sistemskog praćenja implementacije projekata, dok su prikupljeni podaci bili vrlo šturi i nekompletni. U proteklom periodu je održan zanemarljiv broj sastanaka tima za praćenje i sprovođenja Strategije, nije postojala jasna metodologija kako pratiti projekte i jasna podela odgovornosti po prioritetima. U tabeli je prikazan okviran broj projekata koji su realizovani u periodu od 2008. do 2010. godine.

³ Ako su projekti definisani SLOR-om

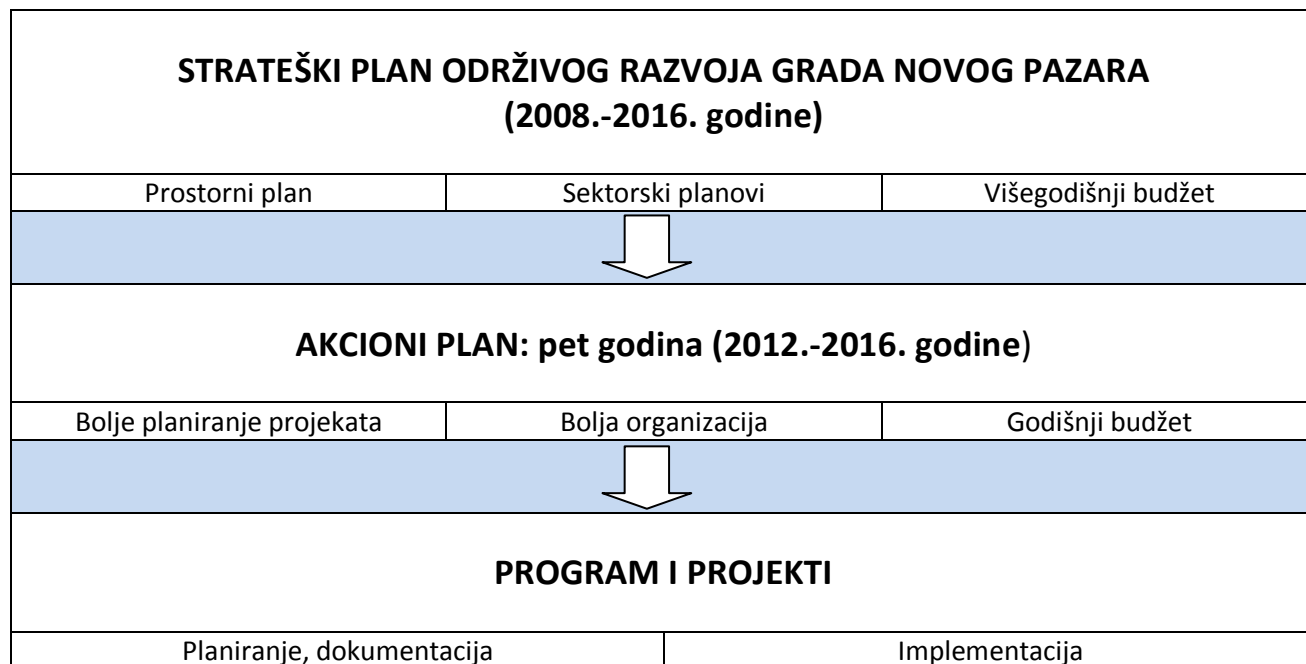
⁴ Ako je finansijski okvir određen strategijom

IV. AKCIONI PLAN OD 2012. DO 2016. GODINE

4.1. Preduslovi i pretpostavke

Akcionni plan je okvir za bolje planiranje budžeta i efikasniju organizaciju projektnog rada u opštini i operativni alat za implementaciju Strateškog plana održivog razvoja grada Novog Pazara. Ovim planom obuhvaćeni su najvažniji projekti ili programi kojima će grad Novi Pazar za sledećih pet godina ostvariti postavljene razvojne ciljeve postavljene u strategiji.

Grafikon 3.: Prikaz hijerarhije strateškog dokumenta, Akcionog plana, programa i projekata

Pretpostavke na kojima je baziran Akcionni plan su sledeće:

- ▶ U Akcionom planu se nalaze
 - projekti koji su identifikovani u fazi pripremanja Strateškog plana održivog razvoja grada Novog Pazara za period od 2008. do 2012. godine, kao i
 - projektne ideje koje su se javile poslednjih godina ili tokom izrade Akcionog plana, i na panel diskusijama sa zainteresovanim stranama.
- ▶ Za svaki projekat opredeljen je nosilac, partneri, vrednost, vremenski plan, usklađenosti sa urbanističkim planom grada Novog Pazara i procenjena spremnost tehničke i investicione dokumentacije.
- ▶ Za većinu projekata finansijske vrednosti su procenjene, osim za one za koje već postoji tehnička dokumentacija ili studije izvodljivosti. Tek kada projektna ideja bude bolje razrađena, moći ćemo da definišemo realnije vrednosti.
- ▶ Vrednosti pojedinačnih projekata se ne povećavaju.
- ▶ Sve vrednosti projekata su predstavljene u stalnim cenama za 2011. godinu.
- ▶ Grad Novi Pazar ima sopstene izvore finansiranja – kroz kapitalni budžet i izdvajanje iz budžeta za sufinansiranje projekata. Sopstveni budžetski finansijski kapacitet grada Novog Pazara za sprovođenje kapitalnih investicija i razvojnih projekata je procenjen **na dva miliona eura godišnje**.
- ▶ Potencijalno kofinansiranje donatora procenili smo na osnovu poznavanja potencijalnih izvora finansiranja. Visinu kofinansiranja donatora i ministarstava procenili smo na osnovu iskustava i sledećih pretpostavki:
 - 90% za projekte socijale,
 - 85% za javne infrastrukturne projekte potencijalno kofinansirane EU IPA i drugi donatori,
 - 50%-70% za projekte koje kofinansiraju ministarstva,
 - 50% za preduzetničke projekte u oblasti privrede i poljoprivrede.

Nakon identifikacije svih potencijalnih projekata uradili smo i prioritizaciju projekata, na osnovu metode koja je predstavljena u tabeli 4. Svaki projekat smo procenili na osnovu pet kriterijuma:

- ▶ strateška važnost projekta,
- ▶ obaveznost projekta prema zakonima,
- ▶ verovatnoću obezbeđenja finansija,
- ▶ spremnost projekta i
- ▶ finansijska održivost projekta.

Tabela 4.: Metodologija za prioritizaciju projekata u Akcionom planu

Naziv kriterijuma	Max	Ocena projekata/ objašnjenje
Strateška važnost	4	1 - mali efekat na cilj (mala teritorija), 2 - mali efekat, ali ima sinergije sa drugim projektima, 3 - srednji efekat, 4 - veliki efekat, velike sinergijske povezanosti, značajna teritorija/ broj stanovnika
Obavezan projekat	3	0 3 - po zakonu, ugovoru, završavanje investicije
Verovatnoća za obezbeđenje dodatnih sredstava	5	0 - nema, 1 – budžet, 2 - budžet i kredit, 3 - mogućnost donacije, 4 - velika mogućnost donacije, 5 - ugovor za donaciju/JPP
Spremnost projekata	4	0 - ideja, 1 - koncept, 2 - idejni projekat, 3 - glavni projekat i feasibility studija, 4 - građevinska dozvola; 0 – ideja, 1 – koncept, 2 - logframe, 3 - biznis /akcioni plan/ sektorski plan, 4 - dogovoreno partnerstvo
Projektno rešenje ima finansijsku i upravljaljačku održivost	4	4 - donosi prihode u budžet, 3 – samoodrživ, 2 - minimalni troškovi budžeta, 1 - prihvatljivi troškovi budžeta, 0 - neprihvatljivi troškovi
Maximalno	20	

Nakon prioritizacije utvrdili smo projekte grada Novog Pazara koje možemo podeliti u četiri grupe:

- ▶ **Strateški gradski projekti:** projekti koji su strateški najvažniji za građane, imaju veliki uticaj i sinergiju sa drugim merama, za njih se treba najviše zalagati u sprovođenju i finansiranju iz sredstava opštine i donatora.
- ▶ **Gradski projekti:** projekti koji su važni za građane ali je njihov uticaj manji i njihova realizacija može da se odloži ako nema dovoljno finansija.
- ▶ **Regionalni projekti:** projekti važni za više opština, oni bi trebali da se svrstaju i u regionalne razvojne strategije i da imaju podršku više regionalnih partnera.
- ▶ **Državni projekti:** projekti koji su veoma značajni za grad i region, ali su u ingerenciji države.

4.2. Programi i projekti

Akcionni plan grada Novog Pazara za period od 2012. do 2016. godine obuhvata 65 projekata, od toga 57% u prioritetu - Unapređenje stimulativnog ambijenta za razvoj, 22% u prioritetu - Razvoj ljudskih resursa i tržišta rada, 14% u Ruralnom razvoju i turizmu i 8% na prioritetu - Razvoj privrede.

Osam projekata je državnog karaktera, pet su regionalni, devet strateški gradski i 43 gradskih projekata.

Tabela 5.: Vrednost projekata po prioritetima, oblasti i tipu

Naslov projekta/programa	Procenjena ukupna vrednost projekata u EUR	Ukupno (G+SG+R+D)	%	Gradski	Strateški gradski	Regionalni	Državni
UKUPNO SVI	158,315,905	65	100	30,379,803	37,597,958	5,868,810	84,469,334
Prioritet 1: Razvoj ljudskih resursa i tržišta rada	19,402,843	14	22	9,366,075	7,577,958	2,458,810	0
Prioritet 2: Unapređenje stimulativnog ambijenta za razvoj	132,514,562	37	57	18,025,228	30,020,000	0	84,469,334
Prioritet 3: Razvoj privrede	3,696,000	5	8	696,000	0	3,000,000	0
Prioritet 4: Ruralni razvoj i turizam	2,702,500	9	14	2,292,500	0	410,000	0
UKUPNO GRADSKI Gradski i regionalni, bez državnih	76,846,571	59	100	30,379,803	37,597,958	5,868,810	3,000,000
Prioritet 1: Razvoj ljudskih resursa i tržišta rada	19,402,843	14	24	9,366,075	7,577,958	2,458,810	0
Prioritet 2: Unapređenje stimulativnog ambijenta za razvoj	51,045,228	31	53	18,025,228	30,020,000	0	3,000,000
Prioritet 3: Razvoj privrede	3,696,000	5	8	696,000	0	3,000,000	0
Prioritet 4: Ruralni razvoj i turizam	2,702,500	9	15	2,292,500	0	410,000	0

Tabela 6.: Programi i projekti za period od 2012. do 2016. godine
 Prioritet 1.: Razvoj ljudskih resursa i tržišta rada

Br P	P	M1	M2	Naslov projekta/programa	Vodeća organizacija	Partneri	Procenjena ukupna vrednost projekta u EUR	Učešće grada	Procenjeni drugi izvori finansiranja	Izvori finansiranja	2012	2013	2014	2015	2016
1	1	1.2.	1.2.1.	Završetak izgradnje hale sportova na rekreacionom centru	Grad Novi Pazar	Sportski centar, Zavod za urbanizam	600,000	180,000	420,000	Opština Pendik (Turska), PROGRES, Grad Novi Pazar					
2	1	1.2.	1.2.1.	Završetak izgradnje dečijeg vrtića u V-oj MZ (mašinske instalacije grejanja, ventilacija, podopolagački radovi, parterno uređenje i opremanje)	Grad Novi Pazar	Dečija ustanova Mladost	244,950	244,950	0	Grad Novi Pazar					
3	1	1.2.	1.2.1.	Unapređenje uslova obrazovanja u vrtićima (Program I: Rekonstrukcija postojećih i izgradnja novih dečijih vrtića)	Grad Novi Pazar	PU Mladost	1,225,000	400,000	825,000	Ministarstvo prosvete i nauke, NIP, PROGRES, UNICEF, Grad Novi Pazar					
4	1	1.2.	1.2.1.	Program II: Rekonstrukcije postojećih i izgradnja novih osnovnih škola na teritoriji grada Novog Pazara	Grad Novi Pazar	Posebna služba	3,111,191	900,000	2,211,191	Ministarstvo prosvete i nauke, PROGRES, Grad Novi Pazar					
5	1	1.2.	1.2.1.	Rekonstrukcija i dogradnja OŠ "Rifat Burdžović Tršo"	Grad Novi Pazar	OŠ Rifat Burdžović (Tršo)	899,366	0	899,366	Ministarstvo prosvete i nauke					
6	1	1.2.	1.2.1.	Izgradnja OŠ na Šestovu (građevinsko-zanatski radovi, vodovod i kanalizacija, elektroinstalacije, spoljna vodovodna mreža, zaštita od požara, oprema i uređenje terena)	Grad Novi Pazar	Posebna služba	1,998,592	0	1,998,592	Ministarstvo prosvete i nauke (NIP)					
7	1	1.2.	1.2.1.	Izgradnja OŠ na potesu Erozijska	Grad Novi Pazar	Posebna služba	1,200,000	250,000	950,000	Ministarstvo prosvete i nauke, PROGRES program, Grad Novi Pazar					
8	1	1.2.	1.2.1.	Program III: Rekonstrukcija postojećih srednjih škola na teritoriji grada Novog Pazara	Grad Novi Pazar	Posebna služba	2,458,810	500,000	1,958,810	Ministarstvo prosvete i nauke, Prijatelji Sandžaka, Grad Novi					
9	1	1.2.	1.2.1.	Izgradnja studentskog doma	Državni univerzitet Novi Pazar	Posebna služba	1,680,000	0	1,680,000	Državni univerzitet, Ministarstvo prosvete i nauke					
10	1	1.2.	1.2.1.	Centar za edukaciju zaposlenih u obrazovanju	Grad Novi Pazar	LER	200,000	50,000	150,000	Ministarstvo prosvete i nauke, EU IPA, Grad Novi Pazar					

Br p	P	M1	M2	Naslov projekta/programa	Vodeća organizacija	Partneri	Procenjena ukupna vrednost projekta u EUR	Učešće grada	Procenjeni drugi izvori finansiranja	Izvori finansiranja	2012	2013	2014	2015	2016
11	1	1.2.	1.2.3.	Završetak izgradnje regionalnog centra za dnevni boravak MNRL	Grad Novi Pazar	Društvo za MNRL	85,000	0	85,000	Ministarstvo rada i socijalne politike					
12	1	1.2.	1.2.3.	Rekonstrukcija gradskog hamama	Grad Novi Pazar	Turistička organizacija Novi Pazar	699,934	70,000	629,934	TIKA, Grad Novi Pazar					
13	1	1.3.	1.3.1.	Unapređenje zdravstvene zaštite građana Novog Pazara (Izgradnja Dijagnostičkog centra)	Grad Novi Pazar	Zdravstveni centar	3,000,000	300,000	2,700,000	TIKA, PROGRES(tehnička dokumentacija), Grad Novi Pazar					
14	1	1.3.	1.3.1.	Podizanje nivoa kvaliteta socijalne zaštite (Izgradnja zgrade za socijalno stanovanje na potesu Erozijska)	Grad Novi Pazar	Centar za socijalni rad	2,000,000	200,000	1,800,000	Ministarstvo rada i socijalne politike, PROGRES, Grad Novi Pazar					

Legenda

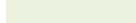
Br	Broj projekata
P	Prioritetna oblast
	Pripremna faza
	Faza implementacije projekata
	Izrađen projektni koncept

Tabela 7.: Programi i projekti za period od 2012. do 2016. godine
Prioritet 2.: Unapređenje stimulativnog ambijenta za razvoj

Br P	P	M1	M2	Naslov projekta/programa	Vodeća organizacija	Partneri	Procenjena ukupna vrednost projekta u EUR	Učešće grada	Procenjeni drugi izvori finansiranja	Izvori finansiranja	2012	2013	2014	2015	2016
15	2	2.1.	2.1.1.	Izgradnja opšte i komunalne infrastrukture u gradu (izgradnja i rekonstrukcija gradskih ulica, kompletno komunalno uređenje potesa Erozijska, pristupni put Gerontološkom centru, pristupni put obdaništu na Šestovu, popločavanje trotoara od hotela "Vrbak" do PU "Mladost", rekonstrukcija gradskog wc-a)	Grad Novi Pazar	JKP Vodovod i kanalizacija i JKP Direkcija za izgradnju	5,150,000	772,500	4,377,500	Ministarstvo za infrastrukturu i energetiku, PROGRES, Grad Novi Pazar					
16	2	2.1.	2.1.1.	Upravljanje otpadnim vodama u slivu reka Raške i Jošanice: (Izgradnja kanalizacione mreže za rešavanje problema komunalnih otpadnih voda, glavni projekat nastavka izgradnje fekalnih kolektora u naseljima Šutenovac i Selakovac, izrada tehničke dokumentacije i izvođenje radova)	Grad Novi Pazar	JKP Vodovod i kanalizacija	1,500,000	225,000	1,275,000	EU IPA, Ministarstvo životne sredine, rudarstva i prostornog planiranja; Fond za zaštitu životne sredine, Grad Novi Pazar					
17	2	2.1.	2.1.1.	Rešavanje problema vodosnabdevanja (glavna buster stanica, proširenje filterskog postrojenja, izgradnja rezervoara za drugu i treću visinsku zonu)	Grad Novi Pazar	JKP Vodovod i kanalizacija	3,600,000	500,000	3,100,000	LUX development, Vlada Kuvajta, Vlada Republike Srbije, Grad Novi Pazar					
18	2	2.1.	2.1.1.	Izgradnja postrojenja za preradu otpadnih voda, kolektora i rekonstrukcija postojeće kanalizacione mreže u Novom Pazaru	Grad Novi Pazar	JKP Vodovod i kanalizacija	23,000,000	3,450,000	19,550,000	EU IPA, Ministarstvo životne sredine, rudarstva i prostornog planiranja, Fond za zaštitu životne sredine, Grad Novi Pazar					
19	2	2.1.	2.1.1.	Prečišćavanje industrijskih otpadnih voda	Grad Novi Pazar	ASSTEX	1,767,050	270,000	1,497,050	Fond za zaštitu životne sredine, IPA, Grad Novi Pazar (ASSTEX)					
20	2	2.1.	2.1.1.	Regionalni put Novi Pazar - Tutin	JP Putevi Srbija	Grad Novi Pazar	7,375,000	0	7,375,000	Vlada Republike Srbije					
21	2	2.1.	2.1.1.	Magistralni put Novi Pazar - Sjenica	JP Putevi Srbija	Grad Novi Pazar	20,000,000	0	20,000,000	Vlada Republike Srbije					
22	2	2.1.	2.1.1.	Izgradnja obilaznice oko Novog Pazara (fazna izgradnja, počelo sa realizacijom)	JP Putevi Srbija	Grad Novi Pazar	19,000,000	0	19,000,000	Vlada Republike Srbije					
23	2	2.1.	2.1.1.	Rekonstrukcija gradskog stadiona- severna tribina	Grad Novi Pazar	Sportski centar, Zavod za urbanizam	260,000	130,000	130,000	Vlada Republike Srbije, Grad Novi Pazar					
24	2	2.1.	2.1.1.	Gradski stadion - izgradnja poslovnog kompleksa sa južnom tribinom	Grad Novi Pazar	Sportski centar	4,000,000	800,000	3,200,000	Privatno-javno partnerstvo, Grad Novi Pazar					

Br P	P	M1	M2	Naslov projekta/programa	Vodeća organizacija	Partneri	Procenjena ukupna vrednost projekta u EUR	Učešće grada	Procenjeni drugi izvori finansiranja	Izvori finansiranja	2012	2013	2014	2015	2016
25	2	2.1.	2.1.1.	Rekonstrukcija i tehničko opremanje Kulturnog centra "Novi Pazar" sa rekonstrukcijom Doma omladine (rekonstrukcija koncertne dvorane, rekonstrukcija Doma omladine, rekonstrukcija instalacija slabe struje, nabavka nove audio vizuelne opreme, rekonstrukcija pozorišne scene sa rasvetom, rekonstrukcija ravnog krova, izrada fasade, parterno uređenje platoa do ulice 8. Marta i dr.)	Grad Novi Pazar	Kulturni centar "Novi Pazar"	460,000	80,000	380,000	Vlada Azerbejdžana, Ministarstvo kulture, Grad Novi Pazar					
26	2	2.1.	2.1.1.	Završetak izgradnje objekta Gerontološkog centra (parterno uređenje, oprema i zanatski radovi)	Grad Novi Pazar	Ministarstvo rada i socijalne politike	450,000	0	450,000	Ministarstvo rada i socijalne politike					
27	2	2.1.	2.1.1.	Parterno uređenje Žitnog trga	Grad Novi Pazar	Direkcija za izgradnju grada Novog Pazara, JKP Vodovod i kanalizacija	120,000	120,000	0	Grad Novi Pazar					
28	2	2.1.	2.1.1.	Izgradnja II faze ulice 12. Srpske brigade u Novom Pazaru	Grad Novi Pazar	Direkcija za izgradnju grada Novog Pazara	250,000	150,000	100,000	Ministarstvo za infrastrukturu i energetiku, Grad Novi Pazar					
29	2	2.1.	2.1.1.	Nastavak izgradnje pešačke zone u ulici 28 novembra, IV faza (do ul. Relje Krilatice)	Grad Novi Pazar	Direkcija za izgradnju grada Novog Pazara	250,000	125,000	125,000	Ministarstvo za infrastrukturu i energetiku, Grad Novi Pazar					
30	2	2.1.	2.1.1.	Uređenje pešačke staze "Gradski jaz" u Novom Pazaru (nastavak radova)	Grad Novi Pazar	Direkcija za izgradnju grada	150,000	150,000	0	Grad Novi Pazar					
31	2	2.1.	2.1.1.	Rekonstrukcija Gradskog parka u Novom Pazaru	Grad Novi Pazar	Turistička organizacija Novi Pazar	120,000	50,000	70,000	Ministarstvo kulture, Grad Novi Pazar					
32	2	2.1.	2.1.1.	Rekonstrukcija mosta na reci Raški - u centru Novog Pazara	Grad Novi Pazar	Direkcija za izgradnju grada Novog Pazara, JP Srbijavode	120,000	60,000	60,000	Ministarstvo za infrastrukturu i energetiku, Grad Novi Pazar					
33	2	2.1.	2.1.1.	Izgradnja tri mosta na reci Jošanici (projekat je u završnoj fazi)	Grad Novi Pazar	Direkcija za izgradnju grada	266,386	266,386	0	Grad Novi Pazar					
34	2	2.1.	2.1.1.	Izgradnja razvodnog gasovoda Aleksandrovac - Brus - Kopaonik- Novi Pazar - Tutin	Ministarstvo energetike	Grad Novi Pazar	15,216,344	0	15,216,344	Ministarstvo za infrastrukturu i energetiku					

Br P	P	M1	M2	Naslov projekta/programa	Vodeća organizacija	Partneri	Procenjena ukupna vrednost projekta u EUR	Učešće grada	Procenjeni drugi izvori finansiranja	Izvori finansiranja	2012	2013	2014	2015	2016
35	2	2.1.	2.1.1.	Gasifikacija grada Novog Pazara - sekundarni gasovod, izrada projektno - tehničke dokumentacije	Grad Novi Pazar	Ministarstvo energetike	20,000	20,000	0	Grad Novi Pazar					
36	2	2.1.	2.1.1.	Rekonstrukcija toplovodne mreže u gradu	Grad Novi Pazar	Ministarstvo energetike, KFW	1,200,000	100,000	1,100,000	KFW- Nemačka razvojna banka, Ministarstvo za infrastrukturu i energetiku, Grad Novi Pazar					
37	2	2.1.	2.1.1.	Unapređenje energetske efikasnosti : (priprema lokalnog energetskog koncepta, javna rasveta, pilot projekti energetske efikasnosti u javnim zgradama, studija korišćenja biomase)	Grad Novi Pazar	Ministartvo energetike, Direkcija za izgradnju grada Novog Pazara	500,000	100,000	400,000	Agencija za energetske efikasnost, Grad Novi Pazar					
38	2	2.1.	2.1.1.	Unapređenje i rekonstrukcija postojeće i izgradnja nove elektonmreže	JP Elektrodistribucija	Grad Novi Pazar	2,500,000	0	2,500,000	JP Elektrodistribucija, Vlada Republike Srbije					
39	2	2.1.	2.1.1.	Izgradnja trafostanice u MZ Mur	JP Elektrodistribucija	Grad Novi Pazar	3,000,000	0	3,000,000	JP Elektrodistribucija, Vlada Republike Srbije					
40	2	2.1.	2.1.1.	Probijanje ulice od zelene pijace do zgrade Gradske uprave	Grad Novi Pazar	Direkcija za izgradnju grada Novog Pazara	150,000	75,000	75,000	Ministarstvo za infrastrukturu i energetiku, Grad Novi Pazar					
41	2	2.1.	2.1.1.	Izgradnja sportsko - rekreativnih centara u MZ i uređenje izletišta	Grad Novi Pazar	Turistička organizacija Novi Pazar	70,000	30,000	40,000	EU-IPA, Grad Novi Pazar					
42	2	2.1.	2.1.2.	Sanacija deponije Golo brdo (ima status nedovrsene deponije)	Grad Novi Pazar	JKP Gradska čistoća	2,000,000	500,000	1,500,000	Ministarstvo životne sredine, rudarstva i prostornog planiranja, EU IPA, MISP, Grad Novi Pazar					
43	2	2.1.	2.1.2.	Sanacija deponije Batnjik	Grad Novi Pazar	JKP Gradska čistoća	1,200,000	200,000	1,000,000	Ministarstvo životne sredine, rudarstva i prostornog planiranja, EU IPA, MISP, Grad Novi Pazar					
44	2	2.1.	2.1.2.	Primarna selekcija otpada na području grada i podizanje ekološke svesti kod građana u regionu (kupovina kontejnera, kamiona, edukacija)	Grad Novi Pazar	JKP Gradska čistoća	550,000	82,500	467,500	Fond za zaštitu životne sredine, Grad Novi Pazar					

Br P	P	M1	M2	Naslov projekta/programa	Vodeća organizacija	Partneri	Procenjena ukupna vrednost projekta u EUR	Učešće grada	Procenjeni drugi izvori finansiranja	Izvori finansiranja	2012	2013	2014	2015	2016
45	2	2.1.	2.1.2.	Centar za sakupljanje otpada - reciklažno dvorište	Grad Novi Pazar	JKP Gradska čistoća	550,000	82,500	467,500	Ministarstvo životne sredine, rudarstva i prostornog planiranja; EU-IPA, Fond za zaštitu životne sredine, Grad Novi Pazar					
46	2	2.1.	2.1.2.	Regulacija rečnih korita reka Raške, Jošanice, Trnavice, Banjske i Deževske	Grad Novi Pazar JP Srbijavode	Direkcija za izgradnju grada Novog Pazara, JKP Gradska čistoća, JP Srbijavode	17,377,990	500,000	16,877,990	NIP, EU - IPA, Grad Novi Pazar					
47	2	2.1.	2.1.3.	Unapređenje zaštite životne sredine kroz izradu planskih dokumenata (LEAP i Lokalni plan upravljanja otpadom)	Grad Novi Pazar	JKP Gradska čistoća	20,000	2,000	18,000	Fond za zaštitu životne sredine, Grad Novi Pazar					
48	2	2.2.	2.2.1.	Povezivanje komunikacionim kanalima svih institucija javne uprave	Grad Novi Pazar	LER	43,792	12,500	31,292	EU IPA/ MSP, Grad Novi Pazar					
49	2	2.2.	2.2.2.	Unapređenje rada uslužnog centra Gradske uprave (Elektronska matična knjiga,...)	Grad Novi Pazar	Odeljenje za opštu upravu	20,000	0	20,000	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, državnu upravu i lokalnu samoupravu					
50	2	2.2.	2.2.2.	Podizanje kapaciteta OLER-a (priprema projekata, podršku razvoju MSP i ruralnih područja -treninzi,...)	Grad Novi Pazar	LER	30,000	0	30,000	EU IPA MSP					
51	2	2.2.	2.2.2.	Formiranje mesnih centara (šalter GU, ambulanta, pošta)	ZC Novi Pazar	Grad Novi Pazar	228,000	22,800	205,200	Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, državnu upravu i lokalnu samoupravu, Grad Novi Pazar					

Legenda

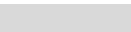

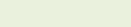
- Br Broj projekata
- P Prioritetna oblast
- Pripremna faza
- Faza implementacije projekata
- Izrađen projektni koncept

Tabela 8.: Programi i projekti za period od 2012. do 2016. godine
Prioritet 3.: Razvoj privrede

Br P	P	M1	M2	Naslov projekta/programa	Vodeća organizacija	Partneri	Procenjena ukupna vrednost projekta u EUR	Učešće grada	Procenjeni drugi izvori finansiranja	Izvori finansiranja	2012	2013	2014	2015	2016
52	3	3.1.	3.1.1.	Formiranje slobodne carinske zone, tehnička dokumentacija i formiranje zone (predlog krug Vojin Popović)	Grad Novi Pazar	Ministarstvo ekonomije i regionalnog razvoja	3,000,000	300,000	2,700,000	Ministarstvo ekonomije i regionalnog razvoja, Ministarstvo finansija, Grad Novi Pazar					
53	3	3.1.	3.1.1.	Formiranje Centra za neformalno obrazovanje	Grad Novi Pazar	Asocijacije preduzetnika	75,000	75,000	0	Grad Novi Pazar					
54	3	3.1.	3.1.1.	Tradicija u službi privrednog razvoja- edukacija nezaposlenih lica i postojećih zanatlija	Grad Novi Pazar	Nacionalna služba za zapošljavanje	21,000	21,000	0	Grad Novi Pazar					
55	3	3.1.	3.1.2.	Podrška razvoju sektoru MSP (Organizacija sajмова, finansiranje razvojnih projekata MSP,...)	Grad Novi Pazar	LER, Odeljenje za privredu, ASSTEX	100,000	20,000	80,000	Ministarstvo ekonomije i regionalnog razvoja, Grad Novi Pazar					
56	3	3.1.	3.1.2.	Subvencionisanje otvaranja novih radnih mesta u oblasti proizvodnje tekstila, obuće, nameštaja i dr.	Grad Novi Pazar	Odeljenje za privredu	500,000	283,614	216,386	Ministarstvo ekonomije i regionalnog razvoja, Grad Novi Pazar					

Legenda

- Br Broj projekata
- P Prioritetna oblast
- Pripremna faza
- Faza implementacije projekata
- Izrađen projektni koncept

Tabela 9.: Programi i projekti za period od 2012. do 2016. godine Prioritet 4.: Ruralni razvoj i turizam

Br P	P	M1	M2	Naslov projekta/programa	Vodeća organizacija	Partneri	Procenjena ukupna vrednost projekta u EUR	Učešće grada	Procenjeni drugi izvori finansiranja	Izvori finansiranja	2012	2013	2014	2015	2016
57	4	4.1.	4.1.1.	Razvoj ruralnih područja - sertifikacija i standardizacija poljoprivrednih proizvođača (HACCP, HALAL,...) i brendiranje; saradnja poljoprivrednih proizvođača sa lancima distribucije (hoteli, trgovinski lanci, javna preduzeća, restorani)	Grad Novi Pazar	LER, Odeljenje za privredu, Udruženje poljoprivrednih proizvođača, SEDA	150,000	40,000	110,000	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Grad Novi Pazar					
58	4	4.1.	4.1.1.	Podrška izgradnji objekata za skladištenje poljoprivrednih i šumskih plodova, regionalni projekat sa Sjenicom	Grad Novi Pazar	SEDA, Poljoprivredna stručna služba	12,500	8,000	4,500	USAID, Grad Novi Pazar					
59	4	4.3.	4.3.2.	Izgradnja lokalnih seoskih putnih pravaca (Iliđa-Sitniče- Petrova-Jasenovik, Bijele vode Muhovo-Svilanovo, Tmava-Donje Ujniče, Mur-Zaguljača-Oholje i drugi)	Grad Novi Pazar	Direkcija za izgradnju grada Novog Pazara	750,000	150,000	600,000	Ministarstvo za infrastrukturu i energetiku, Grad Novi Pazar					
60	4	4.3.	4.3.3.	Razvoj poljoprivrede regiona kroz uzgoj bobičastog voća (edukacija za podsticaj formiranja individualnih poljoprivrednih domaćinstava za uzgoj bobičastog voća-borovnica, ribizla, brusnica i deljenje rasada)	Grad Novi Pazar	Poljoprivredna stručna služba	30,000	4,500	25,500	USAID, Grad Novi Pazar					
61	4	4.3.	4.3.3.	Promocija kulture i turističkih potencijala ruralnog područja	Kulturni Centar Novi Pazar	Turistička organizacija Novi Pazar	250,000	50,000	200,000	Ministarstvo ekonomije i regionalnog razvoja, Grad Novi Pazar					
62	4	4.3.	4.3.3.	Unapređenje turističke ponude i turističke infrastrukture (izrada strategije razvoja turizma, unapređenje turističke ponude, unapređenje infrastrukture, razvoj turističke signalizacije, edukacija kadrova)	Grad Novi Pazar	Turistička organizacija Novi Pazar	300,000	60,000	240,000	Ministarstvo ekonomije i regionalnog razvoja, Grad Novi Pazar					
63	4	4.3.	4.3.3.	Formiranje regionalne turističke organizacije	Grad Novi Pazar	Opština Tutin, Opština Sjenica	50,000	20,000	30,000	Grad Novi Pazar, Opština Tutin, Opština Sjenica					
64	4	4.3.	4.3.3.	Izgradnja pokrivenog bazena (u službi sportsko-rekreativnih aktivnosti i turističke ponude)	Grad Novi Pazar	Sportski centar	800,000	160,000	640,000	Privatno-javno partnerstvo, Privatni investitori, Grad Novi Pazar					
65	4	4.3.	4.3.3.	Izgradnja planinskog doma na Goliji u cilju razvoja turizma	Grad Novi Pazar	Turistička organizacija Novi Pazar, Sportski centar, privatni investitori, Opština Raška	360,000	70,000	290,000	Ministarstvo ekonomije i regionalnog razvoja, Grad Novi Pazar					

Tabela 10.: PROGRAM I – Unapređenje uslova obrazovanja u predškolskim ustanovama

Redni broj	Naziv projekta	Planirana vrednost projekta u EUR
1	Izgradnja dečijeg vrtića na potesu Erozijska	600,000.00
2	Izgradnja dečijeg vrtića na potesu Šestovo	600,000.00
3	Rekonstrukcija dečijeg vrtića u Muru	25,000.00

Tabela 11: PROGRAM II - Rekonstrukcija i izgradnja osnovnih škola na teritoriji grada Novog Pazara

Redni broj	Naziv projekta	Planirana vrednost projekta u EUR
1	Rekonstrukcija OŠ Jovan Jovanovic Zmaj (rekonstrukcija starog objekta sa izradom krovne ravni i izrada dvorišne ograde)	42,000.00
2	Izgradnja fiskulturne sale u OŠ Jovan Jovanovic Zmaj	239,041.00
3	Rekonstrukcija i dogradnja OŠ Stefan Nemanja (dogradnja sprata na postojećem objektu)	377,150.00
4	Rekonstrukcija i uređenje OŠ Bratstvo	16,000.00
5	Rekonstrukcija i dogradnja OŠ Vuk Karadžić, (izrada tople veze sa Sportskom halom 17000 EUR, izgradnja košarkaškog terena)	25,000.00
6	Sanacija seoskih škola (Osaonica, Krče, Štitare, Muhovo, Bele Vode, Buče, dogradnja i opremanje OŠ u Požegi)	592,000.00
7	Renoviranje školske zgrade OŠ Đura Jakšić u izdvojenom odeljenju u Leči	20,000.00
8	Izgradnja OŠ u krugu FO Ras	1,800,000.00

Tabela 12.: PROGRAM III - Rekonstrukcija srednjih skola na teritoriji grada Novog Pazara

Redni broj	Naziv projekta	Planirana vrednost projekta u EUR
1	Rekonstrukcija, dogradnja i opremanje srednje škole Gimnazija (izgradnja fiskulturne sale, izrada glavnog prilaza, izrada fasada postojeće zgrade)	385,000.00
2	Rekonstrukcija i opremanje Škole za dizajn tekstila i kože	104,000.00
3	Rekonstrukcija i opremanje Tehničke škole (izgradnja laboratorije, elektronike i informatičkog kabineta, rekonstrukcija krova)	68,174.00
4	Sanacija kotlarnice u srednjoj školi Gimnazija	101,636.00
5	Izgradnja srednje škole	1,800,000.00

Tabela 13.: Opis strateških projekata grada Novog Pazara za period od 2012. do 2016. godine

Broj	Prioritet	Mera	Naziv projekta	Fotografija/projektna grafika	Nosilac/orga nizacionija	TIP	Procenjena vrednost u €	Indikatori
1	2	2.1	Regionalni put Novi Pazar - Tutin		JP "Putevi Srbija"	D	7,375,000	Output: 33km izgrađenog puta Uticaj: Poboljšana komunikacija 35000 građana sa regionalnim centrom
2	2	2.1	Regionalni put Novi Pazar - Sjenica		JP "Putevi Srbija"	D	20,000,000	Output: 54km izgrađenog puta Uticaj: Poboljšana komunikacija 25000 građana sa regionalni centrom
3	2	2.1.1	Nastavak izgradnje pešačke zone u ulici 28. novembra, IV faza		Grad Novi Pazar	SG	250,000	Output: 70 m izgrađene pešačke zone Uticaj: Unapređenje kvaliteta života

Broj	Prioritet	Mera	Naziv projekta	Fotografija/projektna grafika	Nosilac/orga nizacija	TIP	Procenjena vrednost u €	Indikatori
4	1	1.2.1	Izgradnja dečijeg vrtića na potesu Šestovo		Grad Novi Pazar	SG	600,000	Output: Izgrađen vrtić ukupne površine 780m2 Uticaj: Unapređeni uslovi rada u predškolskim ustanovama
5	1	1.2.1	Sanacija kotlarnice u S.Š. "Gimnazija"		Grad Novi Pazar	SG	101,636	Output: Zamenjena tri kotla novim energetski efikasnim kotlovima Uticaj: Obezbeđeni bolji uslovi za 1080 učenika i 92 zaposlena u S.Š. "Gimnazija"
6	1	1.2.1	Rekonstrukcija i dogradnja O.Š. „Rifat Burdžović Tršo“		Grad Novi Pazar	SG	899,366	Output: Rekonstruisana O.Š. Uticaj: Unapređenje uslova obrazovanja
7	1	1.2.1	Izgradnja O.Š. na Šestovu (kod Petrove crkve sa fiskulturnom salom)		Grad Novi Pazar	SG	1,998,592	Output: Izgrađena O.Š. bruto površine oko 3000m2 Uticaj: Unapređeni uslovi obrazovanja

Broj	Prioritet	Mera	Naziv projekta	Fotografija/projektna grafika	Nosilac/orga nizacija	TIP	Procenjena vrednost u €	Indikatori
8	2	2.1.1	Izgradnja razvodnog gasovoda Aleksandrovac - Brus - Kopaonik- Novi Pazar - Tutin		Ministarstvo energetike	D	15,216,344	Output: Izgrađen gasovod u dužini od 92km Uticaj: Unapređenje kvaliteta života
9	2	2.1.1	Izgradnja obilaznice oko Novog Pazara		JP "Putevi Srbija"	D	19,000,000	Output: Izgrađena obilaznica u dužini oko 20km Uticaj: Pобољшanje saobraćaja u gradu
10	2	2.1.1	Rekonstrukcija Gradskog stadiona- severna tribina		Grad Novi Pazar	SG	260,000	Output: Rekonstruisane tribine sa pomoćnim prostorijama Uticaj: Unapređeni uslovi za razvoj fudbala u Novom Pazaru i regiji

Broj	Prioritet	Mera	Naziv projekta	Fotografija/projektna grafika	Nosilac/orga nizacija	TIP	Procenjena vrednost u €	Indikatori
11	2	2.1.1	Izgradnja tri mosta na reci Jošanici		Grad Novi Pazar	SG	266,386	Output: Izgrađena tri mosta na reci Jošanici, dužine 12, 16 i 16m Uticao: Unapređenje kvaliteta života građana Novog Pazara
12	2	2.1.1	Unapređenje i rekonstrukcija postojeće i izgradnja nove elektro mreže		"Elektrodistribucija doo", "Elektroras" 'Novi Pazar	D	2,500,000	Output: Rekonstruisana postojeća i izgrađena nova elektro mreža Uticao: Poboľšano napajanje električnom energijom
13	2	2.1.1	Rekonstrukcija i tehničko opremanje "Kulturnog centra Novi Pazar" sa rekonstrukcijom Doma omladine (rekonstrukcija Koncertne dvorane, rekonstrukcija Doma omladine, rekonstrukcija instalacija slabe struje, nabavka nove audio-vizuelne opreme, rekonstrukcija pozorišne scene sa rasvetom, rekonstrukcija ravnog krova, izrada fasade, parterno uređenje platoa do ulice 8. marta, i dr.)		Grad Novi Pazar	SG	460,000	Output: Rekonstruisana Letnja bašta, zamenjene stolice i pod u Koncertnoj dvorani, uređen enterijer . Uticao: Stvaranje uslova za unapređenje kulturnog života u gradu

Broj	Prioritet	Mera	Naziv projekta	Fotografija/projektna grafika	Nosilac/orga nizacionija	TIP	Procenjenjena vrednost u €	Indikatori
14	1	1.3.	Unapređenje zdravstvene zaštite građana Novog Pazara (Izgradnja Dijagnostičkog centra)		Grad Novi Pazar	SG	3,000,000	Output: Izgrađen Dijagnostički centar površine 800m ² Uticao: Doprinos unapređenju zdravlja građana Novog Pazara i regije
15	2	2.1.	Izgradnja postrojenja za preradu otpadnih voda, kolektora i rekonstrukcija postojeće kanalizacione mreže u Novom Pazaru		Grad Novi Pazar	SG	23,000,000	Output: Izgrađeno postrojenje kapaciteta 90000 ES Uticao: Zaštita životne sredine, zaštita sliva reke Ibar
16	2	2.1.	Upravljanje otpadnim vodama u slivu reka Raške i Jošanice: (Izgradnja kanalizacione mreže za rešavanje problema komunalnih otpadnih voda, Glavni projekat nastavka izgradnje fekalnih kolektora u naseljima Šutenovac i Selakovac, izrada tehničke dokumentacije i izvođenje radova),		Grad Novi Pazar		1,500,000	Output: Izgrađena kanalizaciona mreža u gradu Uticao: Pобољшanje kvaliteta života i zaštite životne sredine

V. FINANSIJSKI I IMPLEMENTACIONI OKVIR

5.1. Finansijski okvir

Procenjena vrednost svih projekata u Akcionom planu grada Novog Pazara za period od 2012. do 2016. godine iznosi **158,315,905 €**, od kojih se 96 miliona € ili 61% odnosi na najvažnije strateške gradske projekte i državne projekte koji su od strateškog značaja za grad.

Celokupna vrednost Akcionog plana zahteva značajan obim sredstava koje grad Novi Pazar samo sa vlastitim budžetskim sredstavima bez dodatnih sredstava, ne može da realizuje. Na osnovu projekcije gradski budžet je u mogućnosti da kofinansira razvojne projekte u visini od dva miliona EUR godišnje (cca 13,2 miliona EUR za šest godina) ali za preostalo finansiranje treba kvalitetnim projektima privući dodatne izvore. Dodatno finansiranje je planirano iz sledećih izvora:

- ▶ Bespovratna sredstva iz državnog budžeta – pojedinačnih sektorskih politika (ministarstva)
- ▶ Bespovratna sredstva Evropske unije – prvenstveno IPA fondovi
- ▶ Bespovratna sredstva drugih donatora – USAID, TIKa, Prijatelji Sandžaka, privatni donatori
- ▶ Krediti za javne investicije, naročito za infrastrukturu i životnu sredinu
- ▶ Javno-privatno partnerstvo, naročito na području energetske efikasnosti, ekonomskog razvoja i infrastrukture.

Za svaki od 65 projekata procenjeni su potencijalni mogući izvori finansiranja. U vreme pripreme Akcionog plana finansijski izvori nisu bili poznati, ali su procenjeni. Treba naglasiti, da se izvori i uslovi finansiranja donatora menjaju i najčešće najvažniji detalji nisu poznati unapred, zbog toga su reference samo okvirne i predstavljaju usmerenje za Gradsku upravu kod pripreme projekata.

Zadatak nosioca projekta je da pripreme sve što je neophodno za pravovremenu pripremu dokumentacije, aktivno traženje finansija i apliciranje projekata kod Ministarstva, donatora ili sprovođenje kroz različite oblike javno-privatnih partnerstva ili saradnje sa drugim institucijama i NVO-a.

Tabela 14.: Izvori finansiranja Akcionog plana po prioritetnim oblastima

Naslov projekta/programa	Procenjena ukupna vrednost projekata u EUR	Partneri	Učešće opštine	Procenjeni drugi izvor finansiranja
UKUPNO: SVI	158,315,905	100%	13,233,250	145,082,655
Prioritet 1: Razvoj ljudskih resursa i tržišta rada	19,402,843	12%	3,094,950	16,307,893
Prioritet 2: Unapređenje stimulativnog ambijenta za razvoj	132,514,562	84%	8,659,800	123,854,762
Prioritet 3: Razvoj privrede	3,696,000	2%	916,000	2,780,000
Prioritet 4: Ruralni razvoj i turizam	2,702,500	2%	562,500	2,140,000
UKUPNO: gradski i regionalni, bez državnih	76,846,571	100%	12,733,250	64,113,321
Prioritet 1: Razvoj ljudskih resursa i tržišta rada	19,402,843	25%	3,094,950	16,307,893
Prioritet 2: Unapređenje stimulativnog ambijenta za razvoj	51,045,228	66%	8,159,800	42,885,428
Prioritet 3: Razvoj privrede	3,696,000	5%	916,000	2,780,000
Prioritet 4: Ruralni razvoj i turizam	2,702,500	4%	562,500	2,140,000

Tabela 15.: Projekti po tipu

Naslov projekta/programa	Procenjena ukupna vrednost projekata u EUR	Gradski	Strateški gradski	Regionalni	Državni
UKUPNO: SVI	158,315,905	30,379,803	37,597,958	5,868,810	84,469,334
	100%	19%	24%	4%	53%
Prioritet 1: Razvoj ljudskih resursa i tržišta rada	19,402,843	9,366,075	7,577,958	2,458,810	0
Prioritet 2: Unapređenje stimulatavnog ambijenta za razvoj	132,514,562	18,025,228	30,020,000	0	84,469,334
Prioritet 3: Razvoj privrede	3,696,000	696,000	0	3,000,000	0
Prioritet 4: Ruralni razvoj i turizam	2,702,500	2,292,500	0	410,000	0
UKUPNO: gradski i regionalni, bez državnih	76,846,571	30,379,803	37,597,958	5,868,810	3,000,000
	100%	40%	48%	8%	4%
Prioritet 1: Razvoj ljudskih resursa i tržišta rada	19,402,843	9,366,075	7,577,958	2,458,810	0
Prioritet 2: Unapređenje stimulatavnog ambijenta za razvoj	51,045,228	18,025,228	30,020,000	0	3,000,000
Prioritet 3: Razvoj privrede	3,696,000	696,000	0	3,000,000	0
Prioritet 4: Ruralni razvoj i turizam	2,702,500	2,292,500	0	410,000	0

Tabela 16.: Projekcija projekata iz Akcionog plana po godinama od 2012. do 2016. godine po prioritetnim oblastima

Naslov projekta/programa	Procenjena ukupna vrednost projekata u EUR	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	nakon 2016.
UKUPNO: SVI	158,315,905	19,891,721	27,769,632	34,503,017	34,199,878	31,382,906	10,568,750
	100%	13%	18%	22%	22%	20%	7%
Prioritet 1: Razvoj ljudskih resursa i tržišta rada	19,402,843	4,288,822	4,538,235	3,725,217	2,449,712	3,294,607	1,106,250
Prioritet 2: Unapređenje stimulatavnog ambijenta za razvoj	132,514,562	14,305,399	21,690,397	28,562,800	30,815,166	27,678,299	9,462,500
Prioritet 3: Razvoj privrede	3,696,000	1,100,000	1,171,000	1,225,000	100,000	100,000	0
Prioritet 4: Ruralni razvoj i turizam	2,702,500	197,500	370,000	990,000	835,000	310,000	0
UKUPNO: gradski i regionalni, bez državnih	76,846,571	11,310,654	15,429,131	15,287,217	13,530,712	18,932,607	2,356,250
	100%	15%	20%	20%	18%	25%	3%
Prioritet 1: Razvoj ljudskih resursa i tržišta rada	19,402,843	4,288,822	4,538,235	3,725,217	2,449,712	3,294,607	1,106,250
Prioritet 2: Unapređenje stimulatavnog ambijenta za razvoj	51,045,228	5,724,332	9,349,896	9,347,000	10,146,000	15,228,000	1,250,000
Prioritet 3: Razvoj privrede	3,696,000	1,100,000	1,171,000	1,225,000	100,000	100,000	0
Prioritet 4: Ruralni razvoj i turizam	2,702,500	197,500	370,000	990,000	835,000	310,000	0

Na osnovu izvora finansiranja možemo zaključiti da ćemo:

- ▶ značajne strateške projekte kandidovati prema fondovima Evropske unije, ali i razvojnim bankama
- ▶ srednje i lokalne projekte kandidovati za sredstva Ministarstva
- ▶ manje projekte kandidovati primarno za finansiranje kod različitih drugih donatora (npr. Ambasade, i tsl.)
- ▶ motivisati nevladin sektor i privatni sektor da učestvuje u sprovođenju i finansiranju projekata.

Ukoliko ove procene ne budu realizovane biće potrebno da se:

- ▶ produži realizacija Akcionog plana
- ▶ odustane od manje značajnih projekata i fokusira se na 23 najvažnija, a preostali da se odlože
- ▶ tražiti druge modele finansiranja, sa više privatnog kapitala.

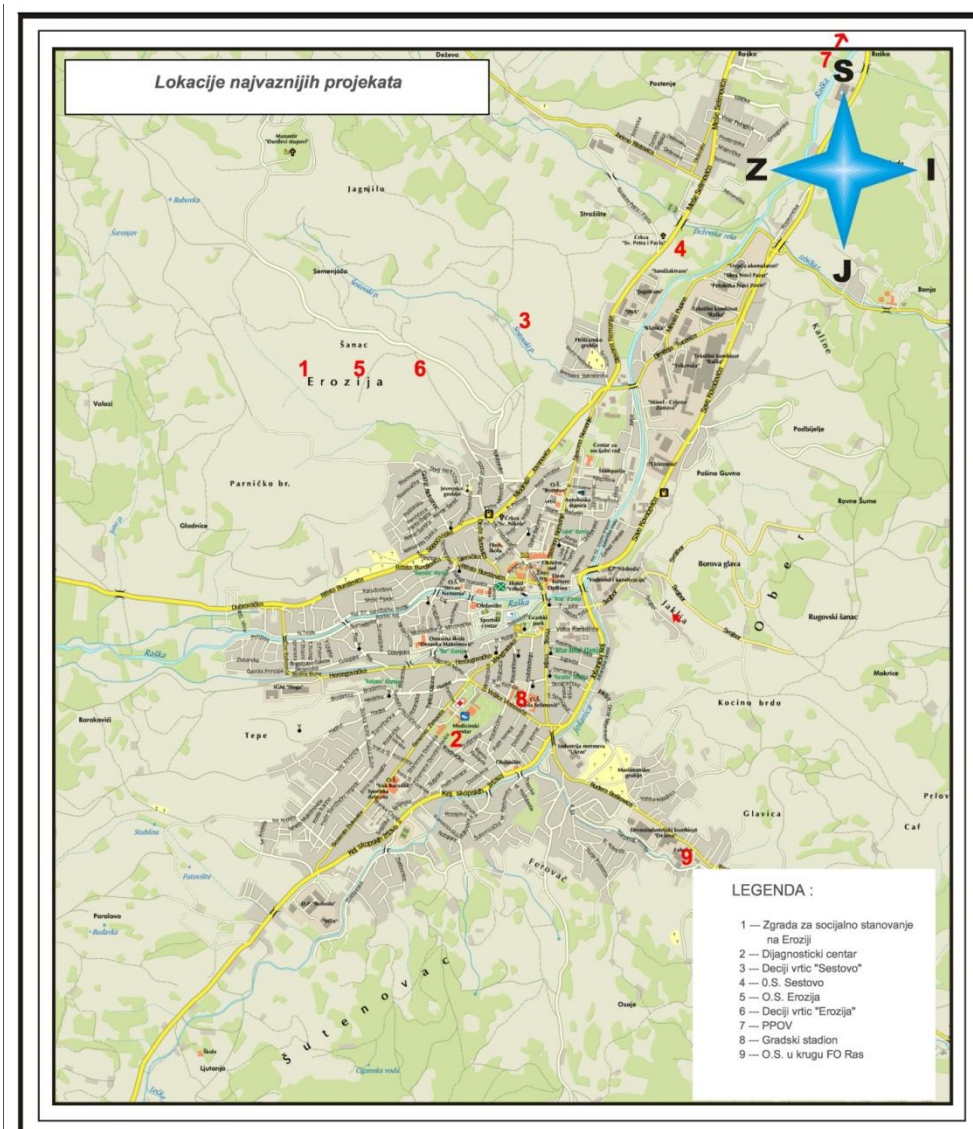
5.2. Usklađenost sa prostornim planom

Svi projekti u Akcionom planu posmatrani su u odnosu na usklađenost sa sledećom planskom dokumentacijom:

- ▶ Prostornim planom grada Novog Pazara (očekuje se usvajanje u 2012. godini)
- ▶ Generalnim planom grada Novog Pazara iz 2007. godine
- ▶ Planovima generalne regulacije čije se usvajanje očekuje u toku 2012. godine

Svi projekti u Akcionom planu u skladu su sa nacrtom Prostornog plana, čije se usvajanje očekuje u roku od dva meseca. Na mapi 1. prikazane su lokacije najvažnijih projekata.

Mapa 1.: Prostorni plan grada Novog Pazara (izvor: Odsek za GIS)

5.3. Implementacioni okvir

Za implementaciju strategije uspostavljena je sledeća organizaciona struktura:

- ▶ Koordinacioni tim za pripremu i praćenje Strategije i Akcionog plana grada Novog Pazara
- ▶ Nosioци - Gradska uprava, ustanove i javna preduzeća kao nosioци pojedinačnih preduzeća zajedno sa partnerima
- ▶ Imenovani projektni menadžeri i projektni timovi za pojedinačne projekte.

Za proces implementacije projekata zadužene su sledeće organizacione jedinice:

- Posebna služba - 39 projekata
- Odeljenje za stambeno-komunalne poslove i zaštitu životne sredine - šest projekata
- Odeljenje za stambeno-komunalne poslove i zaštitu životne sredine i Posebna služba - jedan projekat
- JKP "Vodovod i kanalizacija" - dva projekta
- JP "Elektroras" Novi Pazar - jedan projekat
- Odeljenje za opštu upravu, IT odsek - jedan projekat
- Odeljenje za LER - jedan projekat
- IT odsek - jedan projekat
- LER i Turistička organizacija Novi Pazar - jedan projekat
- "Kulturni centar" Novi Pazar - jedan projekat
- Osnovne i srednje škole - dva projekta
- Posebna služba i LER - četiri projekata
- Odeljenje za privredu - jedan projekat
- Državni univerzitet - jedan projekat
- Sportski centar - jedan projekat
- Posebna služba i Odeljenje za privredu - jedan projekat
- Turistička organizacija - jedan projekat.

Odeljenje za lokalni ekonomski razvoj je zaduženo za praćenje konkursa i pripremu aplikacija. U okviru odeljenja formiran je Odsek za razvoj i realizaciju projekata u kojem rade četiri izvršioца zadužena za pripremu i realizaciju projekata. Za svaki projekat biće imenovan projektni menadžer. Projektni menadžer je odgovoran za rad projektnog tima i implementaciju projekta. Kod planiranja budžeta potrebno je uzeti u obzir izveštaj Saveta za razvoj, kako bi bila predviđena sredstva za sufinansiranje projekata planiranih za konkretnu budžetsku godinu.

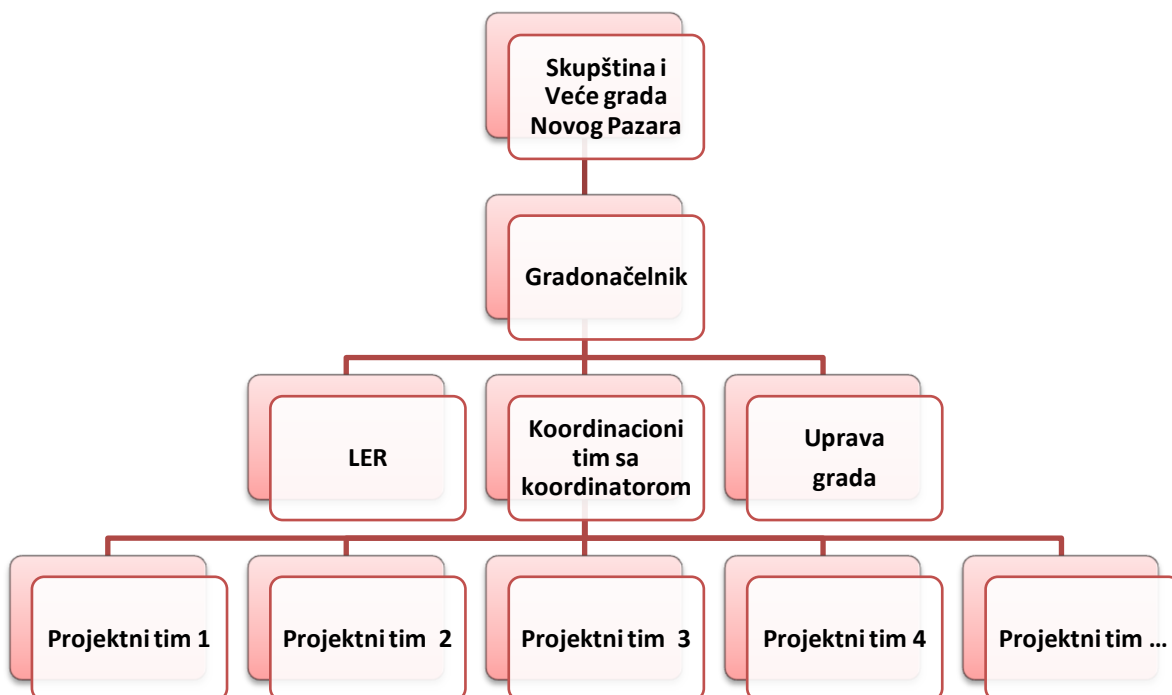
Za implementaciju pojedinačnih projekata u Akcionom planu odgovorni su imenovani nosioци projekata - institucije. Nosilac projekata i pojedinačni projektni menadžer zadužen je za:

- ▶ imenovanje projekt menadžera;
- ▶ uspostavljanje projektnog tima u koji su uključeni predstavnici imenovanih partnerskih organizacija, ali po potrebi i drugi;
- ▶ pripremne aktivnosti koje uključuju rešavanje pravno-imovinskih odnosa, pripremu projektno-tehničke i investicione dokumentacije;
- ▶ planiranje projekata u godišnjim budžetima;
- ▶ promociju projekata kod donatora;
- ▶ pripremu aplikacija za privlačenje dodatnih izvora finansiranja;
- ▶ sprovođenje javnih nabavki;
- ▶ praćenje implementacije projekata;
- ▶ izveštavanje o implementaciji projekata.

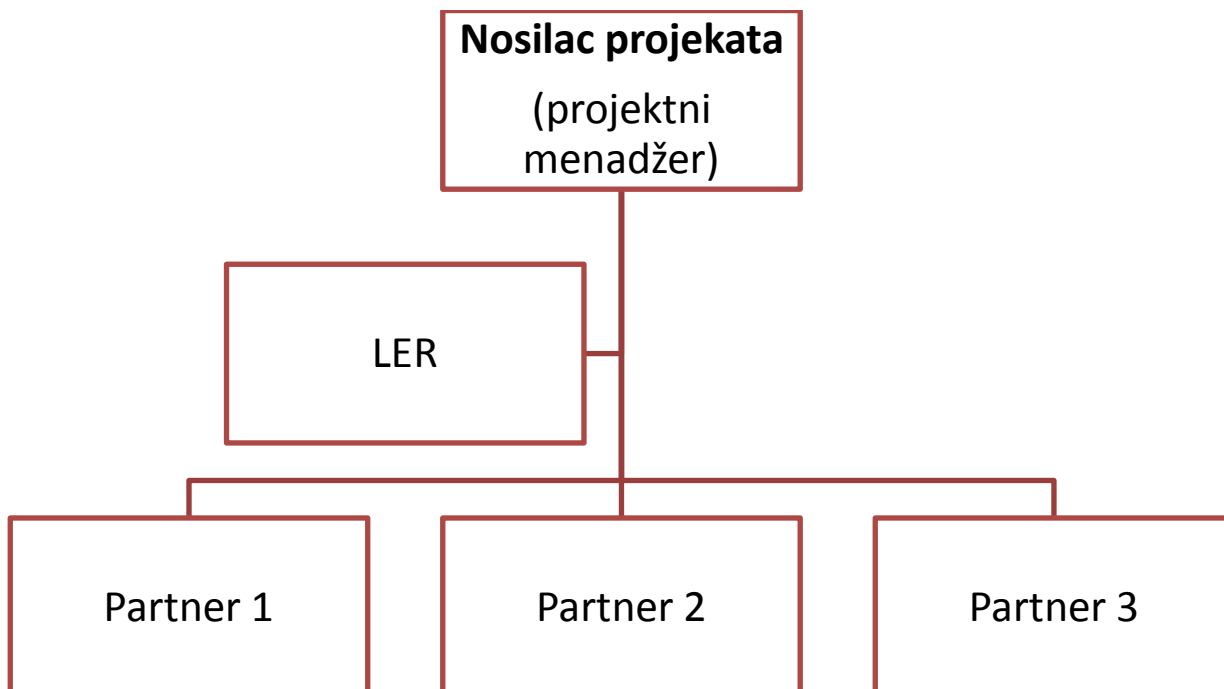
Od izuzetne važnosti je dobra saradnja nosilaca projekata i Kancelarije za lokalni ekonomski razvoj grada Novog Pazara.

Ako projekat nije predviđen Akcionim planom, a postoji realna potreba za njim kao i mogućnost privlačenja značajnog obima finansijskih sredstava, smisleno je da se takav projekat podrži, ukoliko je usklađen sa glavnim ciljevima strategije. Kod pripreme godišnjeg izveštaja o realizaciji Akcionog plana ovakav projekat treba da se svrsta u izveštaj.

Grafikon 4.: Organizaciona struktura za implementaciju

Grafikon 5.: Struktura projektnog tima

5.4. Monitoring i evaluacija

Za praćenje (monitoring) sprovođenja Akcionog plana zadužen je gradonačelnik, Gradsko veće i Gradska skupština, dok je Koordinacioni tim operativno zadužen za pripremu i praćenje sprovođenja Strategije i Akcionog plana grada Novog Pazara.

Koordinacioni tim zajedno sa koordinatorom je dužan na godišnjom nivou da:

- ▶ prati implementaciju projekata
- ▶ pripremi godišnji izveštaj o postizanju indikatora ciljeva i realizaciji pojedinačnih projekata
- ▶ pripremi predloge izmena i mera ako se Akcioni plan ne sprovodi po planu.

Koordinacioni tim šalje izveštaj gradonačelniku i dalje Gradskom veću i Gradskoj skupštini. Skupština grada razmatra godišnji izveštaj do marta svake sledeće godine.

Promene Akcionog plana su moguće uz godišnji izveštaj o implementaciji i potrebnim merama i promenama Akcionog plana.

▶ **Evaluacija**

Predlaže se izrada evaluacije na nivou Akcionog plana od strane nezavisne osobe:

- ▶ Na kraju 2014. godine (interna evaluacija sa predlozima za poboljšanje)
- ▶ U 2017. godini (završna evaluacija sa predlozima za novu strategiju i njen operativni dokument - Akcioni plan)

VI. PREPORUKE

- ▶ Gradska uprava treba da ojača rad Kancelarije za lokalni ekonomski razvoj, kako bi bila sastavljena od različitih vrsta stručnjaka koji bi mogli aktivno da traže dodatne izvore finansiranja za projekte i da podrže ostala odeljenja u opštini pri pripremi projektnih predloga i aplikacija.
- ▶ Do sada su se, zbog ograničenih finansija, projekti delili na male faze, a nekada i na pojedine aktivnosti, zbog čega nema dovoljno projekata strateške orijentacije i ponude značajnih projekata za donatore. Kroz proces izrade Akcionog plana pokušali smo da objedinimo neke istovrsne projekte, što u mnogome olakšava pristup donatorima i daje jasnije zadatke projektnim nosiocima kako bi mogli pravovremeno da pristupe planiranju projekata.
- ▶ Gradu preporučujemo da se jasno opredeli koje projekte (jedan ili dva) će forsirati kao prioritete za privlačenje EU IPA fondove. Naš predlog je da to budu projekti iz oblasti
 - a) regulacije komunalnog otpada
 - b) vodosnadbdevanja i
 - c) kanalizacije i prečišćavanja otpadnih voda za grad Novi Pazar.

To znači da je potrebno:

- ▶ predložene projekte iz navedenih oblasti analizirati sa aspekta spremnosti, tehnične izvodljivosti, finasijske i vremenske dinamike
 - ▶ sistemtično pristupiti spremanju projektne i investicione dokumentacije i rešavanju imovniško-pravnih odnosa
 - ▶ projekte uvrstiti u bazu SLAP kod *Stalne konferencije gradova i opština Srbije*.
- ▶ Slično treba postupiti u svakom prioritetu te se odmah odlučiti za jedan projekat, razvijati ga i promovisati njegovu realizaciju u 2012. godini, kako bi se održao kontinuitet rada i pokazao praktični primer dobre prakse u cilju spovođenja Akcionog plana.
 - ▶ Neki projekti imaju značaj programa, posebno u situacijama kada grad želi da uvodi podršku nekom sektoru, npr. socijalno obezbeđivanje ranjivih grupa, podrška konkurentnosti poljoprivrede, itd., i u tom slučaju projekti mogu da traju pet godina. U takvim slučajevima grad bi, u prvoj godini, trebalo da pripremi detaljan program sa uslovima pod kojima će pojedincima ili poljoprivrednicima izdvajati budžetska sredstva. Preporuka je da se nevladinom sektoru objavi godišnji poziv za kofinansiranje projekata (slično i za poljoprivredu).

VII. PRILOZI

Prilog 1.: Skraćenice

APR	Agencija za privredne registre
CSR	Centar za socijalni rad
EU IPA	Sredstva evropske unije, program Instrument for Pre-Accession Assistance
G	Gradski projekat
LER	Lokalni ekonomski razvoj
MDULS	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, državnu upravu i lokalnu samoupravu
MERR	Ministarstvo ekonomije i regionalnog razvoja
MK	Ministarstvo kulture, informisanja i informacionog društva
MO	Međupštinski projekat
MOS	Ministarstvo omladine i sporta
MPN	Ministarstvo prosvete i nauke
MPTŠV	Ministarstvo poljoprivrede, trgovine, šumarstva i vodoprivrede
MRSP	Ministarstvo rada i socijalne politike
MŽSRPP	Ministarstvo životne sredine, rudarstva i prostornog planiranja
NSZ	Nacionalna služba za zapošljavanje
R	Regionalni projekat
RSZ	Republički zavod za statistiku
TO	Turistička organizacija

Prilog 2.: Literatura

1. *Vodič za strateško planiranje i upravljanje lokalnim održivim razvojem u Srbiji*, Stalna konferencija gradova i opština, Exchange 2. Pier Roberto Remitti, 2010. godina
2. *Strategija održivog razvoja grada Novog Pazara za period od 2008. do 2016. godine*
3. *Popis stanovništva, domaćinstava i stanova u Republici Srbiji 2011.*, Prvi rezultati, Republički zavod za statistiku, Beograd 2011. godina
4. *Statistički godišnjak: Opštine i regioni u Republici Srbiji 2011. godina*, Republički zavod za statistiku, Beograd 2011. godina

Prilog 3.: Proces izrade Akcionog plana

Priprema	<ul style="list-style-type: none"> • Imenovanje koordinatora i članova Koordinacionog tima • Priprema podataka: godišnji kapacitet budžeta, stanje sektorskih planova, prostorni plan, postojeća lista projekata, itd. • Analiza implementacije postojeće strategije
Revizija	<p>Radionica 1.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Revizija ciljeva postojeće strategije održivog razvoja • Definisanje SMART indikatora (cca 20)
Selekcija	<p>Radionica 2.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identifikovanje i selekcija projekata • Prioritizacija projekata
Optimizacija	<ul style="list-style-type: none"> • Definisanje finansijskog okvira • Definisanje potencijalnih izvora finansiranja • Vremenska optimizacija Akcionog plana
Okvir za implementaciju	<ul style="list-style-type: none"> • Definisanje strukture za implementaciju • Definisanje okvira za monitoring i evaluaciju
Javnost	<ul style="list-style-type: none"> • Konferencija za novinare • Objava na web cite-u • Javno predstavljanje Akcionog plana
Usvajanje	<ul style="list-style-type: none"> • Usvajanje na Gradskom veću • Usvajanje na Skupštini Grada
Koncepti	<p>Priprema koncepta projekata</p> <ul style="list-style-type: none"> • Trening 1.: Analiza situacije (stejkholder analiza, drvo ciljeva) • Trening 2.: Odabir strategije, plan aktivnosti, budžet

Prilog 4.: Uključivanje javnosti i medija

Javnost i mediji su bili aktivno uključeni u proces izrade Akcionog plana.

Na web stranici Grada Novog Pazara i putem Regionalne televizije Novi Pazar, građani su blagovremeno obavješteni da imaju mogućnost putem e - maila slati predloge i sugestije vezano za sam nacrt Akcionog plana 2012. -2016. godine. Prilikom izrade Akcionog plana uzeti su u obzir predlozi građana primljeni kroz sprovedenu akciju Kabineta gradonačelnika pod nazivom "Vaše ideje, naši zadaci". Po završetku procesa izrade dokumenta održana je konferencija za novinare na kojoj je javnosti predstavljen Akcioni plan.